
SCENELIV

#04 – 2023

Dansk Skuespillerforbunds medlemsblad

TEMA:
Scenekunsten går i arv

INDHOLD

- 4** #LABORATORIET
UD I BYEN MED DANSEN
På det lille storbyteater GLiMT Amager har man med forestillingen 'Hidden Spaces' bevæget sig ud i byrummet for at se hvad der sker i mødet mellem de to umage størrelser. Jakob Schnack Krog og Linette Stamp Christensen dansede for.
- 6-13** TEMA: SCENEKUNST GÅR I ARV
- 6** **SKUESPIL I TO GENERATIONER**
Hvordan er det at være datter og mor – og begge være skuespillere? Er der noget, man bare ikke gør, og hvad bruger man hinanden til? Det taler vi med Molly og Søs Egelind om i et stort interview.
- 10** **HVORFOR SCENEVEJEN?**
Vi har yderligere talt med Marta Holm og Olivia Joof Lewerissa for at høre, hvordan de valgte deres fag og desuden kigget lidt på et par amerikanske skuespillerfamilier.
- 12** **HVORFOR GÅR SKUESPILLET I ARV?**
Nogle fag går mere i arv end andre – og her forklarer sociologiprofessor Mads Meier Jæger, hvorfor vores branche er et af de mest arvede fag. Hint: Selv om du tror, du giver dine børn frit valg på alle faghylde, gør du det ikke helt alligevel.
- 14** **TREN DIN MENTALE STYRKE – OG BLIV EN BEDRE FREELANCER**
Følger dit humør mængden af opgaver, og er det med networking ikke noget for dig? Så skal du læse med her, hvor en skarp coach hjælper dig med at finde motivationen og kommer med konkrete øvelser, der gør dig til en stærkere 'skuespillerbutik'.
- 16** KLASSIKEREN
LA TRAVIATA
I sæsonen 1966-1967 sang og spillede Poul Bundgaard i 'La Traviata' på Det Kongelige Teater. Mydtskov tog billederne, og vi bringer et af dem.
- 18** **I SKUESPILLET TJENESTE: DONALD ANDERSEN**
I år var Donald Andersen med i Hjørringrevyen for niende gang gennem tiderne. Mød ham til en snak om både revy, musicals, hudfarve og helt andre slags roller på teatret – og karrieren i det hele taget.
- 22** **CASTING – IKKE SÅ FARLIGT, SOM DET LYDER**
Ifølge to garvede castere står det langt fra så grelt til, som det lød i forårets castingtema. Det er mindre bananrepublik og mere samarbejde, fortæller Karin Jagd og Anders Nygaard her. Bonus: Du får deres bedste råd til en mere vellykket casting.
- 25** **KUNSTIG INTELLIGENS PÅ PLAKATEN**
Strejken i Hollywood og overskrifter i medierne. Alle taler om kunstig intelligens – AI. Men vidste du, at værktøjet allerede har været brugt på scenen på blandt andet Aveny-T og Teater Fantast? Vi spørger, hvordan det gik – og om det er fremtiden.
- 28** **ER DET TID TIL AT LÆRE NOGET NYT?**
Sommerferien er slut, og det betyder altid nye spændende kurser i DSF Studio. I den kommende tid kan du lære af blandt andre Maibritt Sarens, Ole Boisen, Søren Balle og Thomas Chaanhing.
- 31** APPLAUS
HOLGER PERFORT (1925-2023)
Efter en lang karriere er der meget at fortælle om skuespiller Holger Perfort, der også i en periode var formand for Dansk Skuespillerforbund. I dette nummers 'Applaus' kan du læse det vigtigste om en mand, der stod på scenen i 73 år.

VORES KANALER

- Vores facebookgruppe 'Medlem af Dansk Skuespillerforbund'. Gruppen er kun for medlemmer
- Vores facebookside 'Dansk Skuespillerforbund'
- Vores instagramprofil 'Dansk Skuespillerforbund'
- Vores hjemmeside: www.skuespillerforbundet.dk
- Vores hjemmeside til efteruddannelse og netværk: www.dsfstudio.dk

FØDELSSDAGE

→	Christine La Cour	1. september	60 år
→	Lisbet Lipschitz	2. september	75 år
→	Christine Exner	2. september	50 år
→	Ove Raskmark	4. september	75 år
→	Jens Blegaa	4. september	60 år
→	Elisabeth Harriet Halling	6. september	60 år
→	Pernille Garde	6. september	50 år
→	Peder Thomas Pedersen	10. september	50 år
→	Puk Schaufuss	15. september	80 år
→	Lars Simonsen	19. september	60 år
→	Gertie Jung	22. september	80 år
→	Hans Kristian Nørregaard	23. september	75 år
→	Geert Vindahl	25. september	80 år
→	Finn Storgaard	26. september	80 år
→	Laura Kvist Poulsen	26. september	50 år
→	Susanne Jagd	28. september	80 år
→	Sibylle Betty Rasmussen	30. september	50 år
→	Annie Birgit Garde	3. oktober	90 år
→	Nastja Maria Arcel	3. oktober	60 år
→	Hans Henrik Clemensen	4. oktober	75 år
→	Rebekka Lund	7. oktober	50 år
→	Kjeld Nørgaard	8. oktober	85 år
→	Birgit Sadolin	10. oktober	90 år
→	Niels Borksand	11. oktober	80 år
→	Søren Steen Nielsen	11. oktober	80 år
→	Finn Hesselager	12. oktober	80 år
→	Flemming Jensen	18. oktober	75 år
→	Henning Sprogøe	21. oktober	70 år
→	Kirsten Nottelmann Rav	22. oktober	60 år
→	Christian Steffensen	27. oktober	70 år
→	Helle Hertz	29. oktober	80 år
→	Janek Lesniak	30. oktober	60 år

SCENELIV #4 – 2023

SCENELIV udgives af Dansk Skuespillerforbund og udkommer 6 gange årligt.

Oplag: 2.900 eks. – Abonnement: 425 kr. årligt

Dansk Skuespillerforbund
Tagensvej 85, 3. sal
2200 København N
Telefon: 33 24 22 00
Mandag-fredag 9-12 og 13-15
dsf@skuespillerforbundet.dk
www.skuespillerforbundet.dk

Artikler, læserbreve og lign. sendes til:
jwj@skuespillerforbundet.dk

Redaktion: Jacob Wendt Jensen (redaktør)
Benjamin Boe Rasmussen (ansvarshavende)

Annoncer sendes til: Kristine Høeg,
krh@skuespillerforbundet.dk

På forsiden: Søs Egelind og Molly Egelind
Fotos: Lærke Posselt

Grafisk design: Spine Studio
Tryk: KLS PurePrint

Debatindlæg og mindeord må maks. fylde 2800
anslag inkl. mellemrum

ANNONCEPRISER OG FORMATER (b × h)
Helside (215 × 280 + beskæring) 10.000 kr.
Bagsiden (215 × 220 + beskæring) 10.000 kr.
1/2 side (196 × 124) 5.500 kr.
1/3 side – horisontal (62 × 254) 4.000 kr.
1/3 side – vertikal (196 × 81) 3.000 kr.
Visitkort (95,5 × 60) 700 kr.
Små medlemsannoncer (95,5 × 60 mm –
400 anslag inkl. mellemrum): 350 kr.

Annoncemateriale skal afleveres i pdf-format.
Alle priser tillægges moms.

Særlige annonceønsker: Kontakt Kristine Høeg,
krh@skuespillerforbundet.dk

Næste nr. af Sceneliv udkommer
30. oktober 2023

SAG-AFTRAS KONFLIKT ER OGSÅ VORES

Af Benjamin Boe Rasmussen

Jeg tror, vi alle har en 'onkel Torben', der ved familiefesten dasker os i ryggen og spørger 'hva' så, kan du leve af din hobby?'. I de senere år er det blevet sværere at svare 'ja'. Derfor udbrød der i sommer strejke blandt vores amerikanske kolleger i SAG-AFTRA. På den anden side står de store filmstudier, streaming-tjenester og broadcastere. Men betyder den amerikanske konflikt noget for os?

Svaret er et rungende ja, for vi ved, at det, der sker i USA, sker heroppe nordpå fem minutter efter. Og nogle af deres problematikker kender vi allerede, fordi nogle af vores medlemmer arbejder for de samme streamingtjenester som de amerikanske kolleger.

Og tag ikke fejl – selv om det handler om digitale tjenester og AI, så er der stadig tale om en klassisk arbejderkamp. Det handler om at arbejdstagere kæmper for forbedrede arbejds- og lønvilkår, og at de står over for arbejdsgivere, der ser verden helt anderledes – selv om de to parter er hinandens forudsætninger.

Vi risikerer at blive efterladt på perronen

Konflikten i USA sætter vores egen rettighedskonflikt fra 2022 i relief. Der er ikke tale om lokal udfordring af overenskomster og rettighedsbetalinger – det er en global problematik. Nye teknologier giver nye forretningsmodeller, som kræver en nødvendig snak om, hvordan vi skaber en bæredygtig økonomi – også for os, der leverer indholdet. I USA har de – ligesom os – været vant til at modtage 'residuals' (rettighedsbetaling) i løbet af en film eller

series levetid. Nu kan de amerikanske kollegaer se frem til en løn, der ikke vil stige i takt med det øvrige samfunds, samtidig med at deres rettigheder bliver udhulet.

SAG-AFTRA har overordnet tre krav: 1. De vil have hævet minimumslønnen, så den matcher inflationen og de lønstigninger, der generelt er i samfundet. 2. De vil have moderniseret rettighedsaftalerne, så de passer til den virkelighed, der er i branchen, så man bevarer princippet om at dele risiko og succes. 3. De vil sikre en fair aftale om brugen af AI, så skuespillerne ikke bliver efterladt på perronen, når teknologitaget buldrer videre.

Jeg synes personligt, det er sejt, at de store stjerner stiller sig op sammen med deres mere ukendte kolleger – dem, der som os har en kludetæppeøkonomi flettet sammen af indlæsning af lydboxer, dubbing af tegnefilm og computerspil og småroller i reklamer og mindre film- og tv-produktioner.

Nej, det er ikke Meryl Streep eller Ben Affleck, der har problemer med at betale husleje eller sundhedsforsikring, men de kan huske, dengang der var. Det giver både samhørighed i branchen – og det har stor betydning for konflikten. For der er ingen tvivl om, at de kendte ansigter skaber medieinteresse og taletid, og det er med til at sende et tydeligt signal til modparten om, at her står en solidarisk enhed.

Det er første gang i 60 år, de amerikanske skuespillere strejker. Herhjemme strejkede vi senest under dubbingkonflikten for 20 år siden. En strejke er med andre ord ikke en nem beslutning og ikke noget, vi gør hver anden uge. Der er ingen tvivl om, at det kommer til at tage tid i USA. Men det er jo det, der er en fagforenings berettigelse. At forhandle aftaler på plads på vegne af medlemmerne. Og hvis vi ikke kan det, vil medlemmerne strejke. En fagforenings mandat er dermed aldrig større end det mod og den vilje, medlemmerne har.

Jeg er bekymret for, om vi igen skal igennem et lignende forløb her i Danmark. For det siger sig selv, at hvis verdens ledende underholdningsindustri udhuler de kreatives økonomi, så vil det brede sig til os. Det går ikke! I et kapitalistisk samfund har vi alle ret til at leve af at være god til noget og blive betalt for det arbejde, vi udfører – ellers er det bare udnyttelse af andre mennesker. Derfor bakker vi helhjertet op om kollegernes strejke – for deres skyld, for vores og for skuespillere i resten af verden!

KAN DU DANSE TIL LYDEN AF EN SKRALDEVOGN?

Hvis din bydel var en dans, hvordan så den så ud? Og hvem kigger egentlig på hvem, når to dansere begiver sig ud blandt Ørestads nybyggede facader i glas og beton? Det undersøgte det lille storbyteater GLiMT Amager i forestillingen 'Hidden Spaces', der blev opført i løbet af sommeren.

Af Louise Kidde Sauntved

På et lille stykke asfalt omkranset af græs, der bærer præg af juni måneds tørke, står to dansere klædt helt i hvidt. Med lange ærmer og ditto skørter, der fanges af den vind, der aldrig helt synes at slippe taget her, hvor Ørestads nybyggeri møder Kalvebod Brygges mere utæmmede natur. Som vil vinden sige til den fremrykkende beton og de knejsende byggekraner 'hertil – men ikke længere'. En enkelt fugl skræpper op i nærheden, måske som en advarsel.

For på kanten af byen og naturen er det ikke til at sige, hvem der har mest ret til at være her. De to dansere, Jakob Schnack Krog og Linette Stamp Christensen, kredser om hinanden i stadig mindre cirkler, til de står lige over for hinanden med hænderne på hinandens skuldre. I kontakt – uanset om koreografien lader dem have ryggen til hinanden, eller de løfter kroppen i et spring. På et tidspunkt er eneste kontaktflade det øverste af hovedet, som danserne holder tæt samlet, mens de drejer kroppen.

"Så løber vi hele vejen rundt," siger Jakob Schnack Krog og slår et fejende slag med armen ud mod Fælledens græs, inden han løber en lille demonstrationstur.

"Og så kommer vi tilbage hertil."

Tilbage på asfalten bliver dansen mere energisk. Der er ikke længere kropskontakt, kun blikket bliver holdt fast, mens de hvirvler rundt om det, der på et tidspunkt bliver til publikum, men lige nu kun er tom luft og asfalt.

Alt er forbundet

Vi er taget med til prøverne på forestillingen 'Hidden Spaces', skabt af det lille storbyteater GLiMT Amager som del af Arkitekturhovedstad 2023. En iscenesat lydvandring fra Vestamager station til Kalvebod Fælleds åbne vidder.

Instruktør Camilla Sarrazin bor selv i området og har gennem årene betragtet, hvordan nybyggeri får natur og by til at smelte sammen.

"Ørestad er et meget specielt område. På godt og ondt. Det er en ny by, der vokser, men man tænker 'hvorfor er der så tomt? Det var jo meningen, at der skulle være liv!'. Og så fik jeg den ide, at vi jo kunne lave det liv, der mangler. Bare lidt mere abstrakt – med dans og musik. Og på den måde se på, hvordan det er at leve der, lige på kanten af Kalvebod Fælled, hvor der er en meget klar linje mellem by og natur," forklarer hun.

'Hidden Spaces' består af i alt seks nedslag i området. Fire af dem i byen, en på kanten af byen og den sidste inde på selve Kalvebod Fælled, en kort gåtur fra Naturcenter Amager. Seks scener med hvert sit udtryk og hver sin historie om byen og rummet og alt, hvad der er i det.

"Hver scene har et fokus," fortæller Jakob Schnack Krog.

"Blandt andet er der en scene, der foregår ved et plejehjem, og som handler om det at blive gammel. Linette sidder oven på

mig og smelter ned og bliver en gammel person i en stor kjole. I en anden scene har vi et reb imellem os, som efterligner arkitekturens linjer og viser, hvordan vi som fodgængere i byen ikke rigtigt snakker med hinanden eller ser hinanden, men alligevel er forbundet, fordi vi går på de samme veje i byrummet. Det handler om at forbinde sig med det sted, man er, i stedet for bare at lave scenekunst i et teaterum eller en institution, hvor man ikke forholder sig til naboen."

Hundeglam og skraldevogne

Undervejs på turen har publikum høretelefoner på, hvor de lytter til et soundscape med lyddesign af Lars Lindegaard Gregeresen og musik af Henriette Groth. Et soundscape, som kun de hører, mens danserne befinder sig ude i byrummets reallyd.

"Undervejs i processen talte vi rigtigt meget om, hvorvidt vi blev nødt til at skabe muligheder for at kunne høre musikken, når vi skulle optræde, så vi kunne forbinde os til og bruge energien fra den," siger Linette Stamp Christensen.

Det endte dog med at blive enige om, at det ikke var nødvendigt.

"Vi savner det ikke. Vi kan ikke høre musikken, men vi kender lydlandskaberne og kompositionerne. Så selv om vi ikke ved, præcis hvordan vi rammer ind i dem, så kender vi stemningen. Vi er ude i reallyden, hvor man hører skraldevoggen, og det er den lyd,

vi danser vores dans til, mens publikum er i et andet univers og har en helt anden musikalsk poesi, der omfavner vores bevægelser."

"På en måde er vi jo bare nogle performere, der danser i byrummet," supplerer Jakob Schnack Krog.

"Måske er der en, der går aftentur med sin hund bag os, eller et lille barn, der græder. Det hele bliver en del af scenen. Og de har jo ikke et soundscape i ørerne, så på den måde behøver vi det heller ikke. For vi er jo også bare noget, der sker i byrummet. Selv om vi er iscenesat og ved, at de ser os – og at vi ser dem.

Ekstra energi

På den måde får blikket flere facetter. Hvem kigger på hvem?

"Dem i byrummet kigger på dem, som ser forestillingen, mens dem som er med kigger ind i alle lejlighederne, så de folk, der bor der, på en måde også bliver en del af forestillingen. Det er en meget spændende krydseffekt: Hvem er egentlig publikum, og hvem er performere?" siger Camilla Sarrazin.

Allerede under de første prøver, hvor danserne endnu ikke øvede i kostumer, blev de meget bevidste om, hvor lidt der skal til, for at man skiller sig ud i bybilledet. Og får folk til at standse op.

"Vi er så vant til at tilpasse os og ikke gøre alt muligt med vores krop," siger Linette Stamp Christensen.

"Derfor bliver der virkelig lagt mærke til det: 'hov, nu går de to der rundt i en cirkel – det er da underligt!'. På den måde er det dejligt lige at kunne ruske lidt op i, at vi jo gerne må have en krop og bevæge os. Også i det fælles rum. Uden at det behøver at være underligt."

En dag under prøverne opdagede de ligefrem, at en hel kontorafdeling stod i bygningens store glasparti og så på dem.

"Det viser, hvor let det er at lave liv i byen. Bare man tilsætter lidt ekstra energi," siger Camilla Sarrazin. ●

“Man kommer altså ikke gennem nåleøjet ved at troppe op med sin kendte mor i hånden”

Af *Andreas Ebbesen Jensen*

Molly Egelind voksede op som datter af en af landets mest berømte komiske skuespillere, Søs Egelind. I dag er hun selv uddannet skuespiller og et landskendt ansigt for særligt sin rolle i tv-serien ‘Sygeplejeskolen’. Men hvordan var det at vokse op i skæret af rampelyset? Hvordan er det at finde sit eget ståsted i en branche, hvor ens efternavn allerede er velkendt? Og hvordan skal man begå sig som mor, når ens datter bevæger sig ned ad den samme karrierevej som en selv?

Søs Egelind og Molly Egelind.
Foto: Lærke Posselt

Da Molly Egelind trådte ind i teenage-årene i slutningen af 1990’erne, var hendes mor, Søs Egelind, kendt som et af de sjoveste mennesker i landet. Sammen med makkeren Kirsten Lehfeldt fik den i dag 64-årige skuespiller publikum til at flække af grin med forestillinger som ‘Latterens lange arm’ (1992 og 1995) og sketchshowet ‘Kongeriget’ (1998-2002).

Molly Egelind slog sig dog ikke altid på lårene af grin over sin mors komikerkarriere:

“Når man er teenager, er ens forældre bare tåkrummende. Og jeg hadede at få at vide, at jeg lignede min mor eller blive mødt med forventningen om, at jeg var sjov som hende.”

I typisk teenagetrods drømte hun om at gå en helt anden retning end sin skuespilleremor og blive forfatter eller dyrlæge. I de år havde hun i hvert fald ikke lyst til at blive sammenlignet med sin mor – eller for den sags skyld sin far, filmfotografen Björn Blixt.

“Det forstår jeg faktisk godt. Jeg tror, det er helt klassisk for børn af skuespillere, at de leder med lys og lygte efter noget andet at arbejde med. Dels fordi de er bange for konstant at blive sammenlignet med forældrene, og dels fordi de frygter at få skudt i skoene, at de kommer nemt til deres roller på grund af efternavnet,” siger Søs Egelind.

Lorteble stoppede ikke fansnak

I dag gør det Molly Egelind ‘utrolig stolt’ at blive sammenlignet med sin mor, og drømmen om et erhverv langt væk fra filmoptagelser og teaterscenen er skiftet ud med et fuldtidsjob som skuespiller.

Efter gennembruddet som sygeplejersken Anna i tv-serien ‘Sygeplejeskolen’ (2018-) oplever Molly Egelind nu at blive passet op af fremmede mennesker, som ønsker at få taget et billede med hende eller få hendes autograf – akkurat som hun selv oplevede det ske for sin mor, da hun stod på side-linjen som barn.

“Dengang syntes jeg, det var akavet, når folk kom hen for at fortælle min mor, hvor fed hun var. Det var irriterende, at hendes opmærksomhed pludselig skiftede fra mig og min søster til de her fremmede mennesker. Men i dag forstår jeg jo godt hvorfor,” siger hun og uddyber:

“Jeg har selv prøvet at blive passet op af en ekspedient i Magasin, mens jeg var på vej over for at skifte en styg lorteble. Og selv der stoppede jeg op og tog imod hendes kompliment. Det er jo det mindste, man kan gøre. Den åbenhed, tror jeg, jeg ubevidst har taget med mig fra at

observere, hvordan min egen mor opførte sig i de situationer.”

Molly Egelind blev færdiguddannet som skuespiller fra Odense Teaterskole i 2015 – 33 år efter hendes mor blev uddannet skuespiller ved Aarhus Teater. På det tidspunkt havde Molly dog allerede et indgående kendskab til arbejdet som skuespiller.

Gennem hele sin barndom var hun med sin mor og faderen, Björn Blixt, på arbejde. Og i 2002 landede hun – som bare 13-årig – sin første filmrolle som Paprika Steens datter i ‘Okay’. Derefter fulgte perioden, hvor Molly Egelind i teenagetrods vendte skuespillet ryggen. Først som voksen besluttede hun sig for målrettet at gå i sin mors fodspor. Og beslutningen var helt og holdent hendes egen:

“Jeg gjorde intet for at skubbe Molly i retning af skuespillet. Det er jo benhårdt arbejde at være skuespiller, og hvis du ikke besidder passionen, ryggraden eller talentet, skal du ikke forfølge den karriere. Det kræver en meget stærk psyke at arbejde i en branche, hvor man hele tiden bliver vejet og målt til castings, og hvor man kan stå uden job og indtægt fra den ene dag til den anden,” forklarer Søs Egelind og ser på sin datter:

“Men jeg kan godt forstå, at du valgte at blive skuespiller, for du er virkelig talentfuld. Og heldigvis for det. For det havde godt nok været træls, hvis jeg mente, at du var dårlig,” siger hun på drevent østjysk og griner stort.

Hele Hollywood taler om ‘nepo-babyer’

Molly Egelind er langt fra den eneste skuespiller, der bærer et efternavn, som publikum allerede er bekendt med. Film- og tv-landskabet er befolket med unge skuespillere, der er vokset op halvvejs i forældrenes rampelys.

Rosalinde Mynster, Lue Støvelbæk, Filipa Coster-Waldau, Ena Spottag og Clara Phillipson er alle eksempler på børn af kendte danske skuespillere, som selv er slået igennem i de senere år. Og det samme billede tegner sig i udlandet.

I december 2022 kortlagde New York Magazine, at en stor del af Hollywood og kulturlivet i USA generelt er i familie med hinanden. Med overskriften ‘Hun har sin mors øjne. Og agent’ antændte artiklen en debat om privilegier og forlommer i livet takket være ens forældre. En debat, som altså også har fundet vej over Atlanten til vores egen andedam.

“Jeg synes, det er interessant at have den her samtale i lyset af den diskussion, der raser i disse år om begrebet ‘nepo

baby’ (forkortelse for ‘nepotismebaby’, red.). Mit efternavn gør jo, at der eksisterer en forudindtaget facitliste og nogle fordomme om mig, inden jeg træder ind i et rum. Eller det forestiller jeg mig i hvert fald,” siger hun.

Molly Egelind har dog ikke oplevet det som et problem, at hun bærer et efternavn, som de fleste danskere allerede genkender:

“Der er masser af eksempler på situationer, hvor jeg troede, det ville blive et problem, men det har det heldigvis aldrig været. I hvert fald ikke, hvad jeg selv har været bevidst om. Men jeg aner jo selvfølgelig ikke, hvad folk hvisker om i krogene.”

Molly Egelind slår fast, at hendes karriere på ingen måde er blevet båret frem af nepotisme:

“Jeg har integritet i det, jeg laver, og har gjort mig pisseumage for at nå derhen, hvor jeg er i dag. Det er forsvindende få procent af ansøgerne på skuespilskolerne, som bliver optaget, og du kommer altså ikke igennem nåleøjet ved at troppe op med din kendte mor i hånden,” siger hun. At Molly Egelind trådte sine barnesko bag kameraet med mor og far på arbejde har dog haft en betydning for, at hun i dag kan kalde sig skuespiller:

“Det har helt klart været en fordel, at jeg altid har været bevidst om, at det rent faktisk kunne lade sig gøre at blive skuespiller. Det var ikke en uopnåelig drøm, som det nok fremstår for mange andre, men en mulighed blandt mange andre job. Og den uglamourøse tilgang til skuespilfaget, som min barndom gav mig, har givet mig troen på, at jeg sagtens kunne forfølge den karriere.”

De mange timer med forældrene på arbejde betød også, at Molly Egelind havde det som en fisk i vandet, da hun selv trådte foran kameraet for første gang:

“Jeg vidste, hvordan jeg skulle begå mig på et filmset. Det føltes helt naturligt, og jeg trivedes enormt godt i det. Og det har selvfølgelig også givet mig en stor fordel.”

Skuespillere skal have hård hud i dag

Den fordel havde Søs Egelind ikke. Hun voksede op langt væk fra filmset og teater-scener i et hus i Silkeborg, som hendes far, Ole Egelind, selv havde bygget. Han arbejdede som maskinmester, og moderen Ruth var hjemmegående. Forældrene blev skilt, da Søs Egelind var seks år gammel, og moderen genopfandt sig selv som rødstrømpe og fotograf for ‘TV Avisen’. Moderen støttede Søs Egelinds drøm om at blive skuespiller og hjalp hende med at komme i erhvervspraktik på teaterskolen i Aarhus. Her så Søs Egelind en 21-årig elev ved navn Kirsten Lehfeldt, som imponerede hende.

I 1979 kom Søs Egelind ind på skuespilerskolen i Aarhus, og da hun blev færdig i 1982, mødte hun Kirsten Lehfeldt igen under teaterprøverne på ‘Lærenemme Rita’. Det blev startskuddet på et af de mest succesfulde makkerskaber i dansk komik nogensinde.

Da Søs og Kirsten for alvor brød igennem med deres samfundssatire i 1990’erne, eksisterede der kun en håndfuld tv-kanaler herhjemme, og internettet var stadig forbeholdt de mest hardcore EDB-nørder.

I dag er flow-tv stort set dødt, sociale medier er allestedsnærværende, og udbuddet af film og tv-serier på streamingtjenesterne er uoverskueligt. Den nye medievirkelighed giver den nye generation af skuespillere som Molly Egelind en større platform og åbner dørene til udlandet op på vid gab. Alligevel er Søs Egelind glad for, at hun ikke debuterer som ung skuespiller i dag.

“Du skal virkelig have hård hud som skuespiller i dag. Der eksisterer så mange platforme og teknologier, du hele tiden skal forholde dig til. Og med tilstedeværelsen på de sociale medier følger en meget hård tone, som kan være svær at undslippe,” mener Søs Egelind, men bliver afbrudt af sin datter på den anden side af generationskløften:

“Jeg har ikke svært ved at navigere rundt i de mange platforme, men jeg er jo også digitalt indfødt. Når man er vokset op

Søs Egelinds karriere strækker sig over 40 år og begyndte med et afbud på et Jarl Friis Mikkel-sen-talskhow i 1983. En skuespiller, der skulle spille med i en sketch, var blevet syg, og Søs Egelind fik tilbuddet om at træde til. Det gjorde hun med stor succes, og allerede året efter brød hun igennem som Rita i forestillingen ‘Lærenemme Rita’. Her mødte hun Kirsten Lehfeldt, og snart indtog det morsomme makkerpar ‘Søs og Kirsten’ landevejene med showet ‘Latterens lange arm’ (1992) og senere tv-sendebladen med det populære satireshow ‘Kongeriget’ (1998, 2000 og 2001).

“Jeg gjorde intet for at skubbe Molly i retning af skuespillet. Det er jo benhårdt arbejde at være skuespiller, og hvis du ikke besidder passionen, rygraden eller talentet, skal du ikke forfølge den karriere.”

med internettet, så lærer man at vælge til og fra forgodtbefindende, tror jeg.”

Pointen med den alt for hårde tone på de sociale medier tilslutter Molly Egelind sig dog til fulde:

“Da du startede som skuespiller, kunne du jo bare folde avisen sammen, hvis du ikke gad læse, hvad der blev skrevet om dig. Det er umuligt i dag, hvor alle med et tastatur kan skrive alt muligt dårligt om en. Jeg er træt af at skulle forholde mig til, hvad ‘folk’ mener om mig. Det hænger mig langt ud af halsen. Det eneste, som virkelig betyder noget, er jo hvad min familie og mine venner tænker om mig.”

Gode råd kan kvæle karaktererne

Heldigvis for Molly har Søs Egelind høje tanker om sin datter og ikke mindst hendes færdigheder som skuespiller.

Siden har Søs Egelind spillet med i et hav af film, tv-serier, teaterforestillinger og reklamer. Humoren har altid været grundtonen i Søs Egelinds professionelle karriere, men privat har der ikke altid været lige meget at grine af. To gange på blot fire år blev hun ramt af kræft og var igennem et langt og opslidende sygdomsforløb. I samme periode kun hun alvorligt til skade, da hun blev sparket af en hest. I dag er Søs Egelind heldigvis fuldstændig rask.

Molly Egelind

- Født: 20. november 1987.
- Gift med skuespiller Benjamin Katzmann Hasselflug, som hun har døtrene Elinor (f. 2014) og Wilma (f. 2021) sammen med.
- Uddannet som skuespiller fra Syddansk Musikonservatorium og Skuespillerskole i 2015.

“Du har en klæbehjerne, som jeg misunder helt vildt! Du er meget seriøs og enormt cool, og så har du en formidabel evne til altid at holde hovedet koldt. Og det er en gave for enhver skuespiller,” fortæller hun. Respekten går også den anden vej, forsikrer Molly Egelind. Hun beundrer sin mors evne til at agere kamæleon foran kameraet samt hendes evne til at kaste sig over alle roller, uanset størrelse og kontekst, med samme seriøsitet, åbenhed og generøsitet.

“Jeg har selv en meget usnobbet og intuitiv tilgang til skuespillet, og de dyder har jeg helt klart arvet fra dig,” siger hun henvendt til Søs.

For mor såvel som datter er arbejdet med at skabe og udvikle en karakter noget af det, de sætter allermost pris på i deres arbejde. Men det er sjældent en proces, som de indvier den anden part i.

“Jeg diskuterer aldrig mine karakterer med Molly forud for en produktion. De overvejelser er mellem skuespilleren og instruktøren. Det er en meget intim og skrøbelig proces at skabe en karakter, og det kan nemt gå i stykker med for meget indblanding,” forklarer Søs Egelind.

Molly stemmer i:

“Får jeg for mange input til en rolle af min mor eller min mand (skuespiller Benjamin Katzmann Hasselflug), risikerer jeg at træffe forudindtagede valg om min karakter, inden arbejdet overhovedet er gået i gang. Og det skaber kun blindgyder for mig selv. Hvis jeg ikke har nogle ‘darlings’ på forhånd, slipper jeg også for at slå dem ihjel senere.”

Påpasselig med at give gode råd

Det betyder dog ikke, at mor og datter aldrig trækker på hinanden i deres professionelle virke. Gennem årene har Søs Egelind ofte hjulpet Molly med at læse kontrakter igennem og rådgivet hende i forhold til at takke ja eller nej til roller. Hvis en optagelse er gået rigtig dårligt, er det også dejligt at have sin mor at snakke med bagefter, siger Molly. Men hjælpen går også den anden vej:

“Jeg bruger også tit Molly, når jeg er i tvivl om, hvorvidt jeg skal tage en rolle.

Molly Egelind landede sin første rolle i en alder af blot 13 år som Paprika Steens datter i dramaet ‘Okay’. Siden har hun sjældent kigget sig tilbage, og efter et par mindre roller i film som ‘Fighter’ og ‘Den skaldede frisur’ fik Molly Egelind i 2018 sit helt store gennembrud i tv-serien ‘Sygeplejeskolen’. Siden har hun blandet andet medvirket i julekalenderen ‘Kometernes jul’, som også talte hendes mor på rollelisten.

Og jeg lytter altid til, hvad hun siger. Begge mine døtre inspirerer mig utrolig meget. De holder mig opdateret på musik og kultur, så jeg ikke stagnerer. Men jeg bilder mig også ind, at det nogle gange går den anden vej. Det var da mig, der introducerede dig for Andreas Odbjerg, Molly,” siger Søs Egelind og griner.

Generelt er hun påpasselig med at slynge om sig med alt for mange gode råd, særligt når det gælder Mollys karriere.

“Min egen mor kom konstant med ‘gode råd’ og blandede sig i alting i en sådan grad, at jeg ønskede, hun bare ville holde sin kæft. Og det vaccinerede mig mod at gøre det samme med mine døtre. Vil de have mit råd, skal de bede om det. Hvis ikke de gør det, så holder jeg min mund. Har jeg været god til at overholde det, Molly?” spørger Søs Egelind.

“Johhh, det synes jeg, da du har,” svarer Molly lidt tøvende, inden hun med et stort grin siger:

“Men altså, du kan jo godt have et kropssprog, som afslører, hvad du virkelig tænker.” ●

Molly Egelind har dog også gjort sig bemærket for andet end sit skuespil. I 2018 dansede hun og makkeren Mads Vad sig hele vejen til finalen i underholdningsprogrammet ‘Vild med dans’, og i 2021 medvirkede hun sammen med sin mor i DR-programmet ‘Søs, Molly og malerne’.

“MIN FAR HAR INSPIRERET MIG SÅ LÆNGE, JEG KAN HUSKE”

Af Louise Kidde Sauntved

Som barn spillede **Marta Holm** nogle gange syg for at komme med sin far, **Simon Holm**, på arbejde i teatergruppen **Batida**, og som 10-årig var hun med på turne til Cuba. Så at hun i 2019 blev uddannet fra Den Danske Scenekunsts-kole i Aarhus var helt naturligt.

Marta Holm.
Foto: Ditte Valente

Hvorfor valgte du scenevejen?

“Jeg husker ikke, at jeg nogensinde har taget en decideret beslutning om det. Min fars teatergruppe har altid været et varmt og eventyrligt fællesskab, som jeg, siden jeg var helt lille, elskede at være en del af. De er som min familie. Jeg kunne finde på at spille syg, bare for at komme med min far på arbejde. Det var langt sjovere at være på Batida end i skolen. Jeg tror faktisk ikke, jeg evner at gøre noget, jeg ikke brænder for, hvilket også nogle gange kan være lidt af en hæmsko. Det har altid faldet mig naturligt at kaste mig ud i det, der føles rigtigt for mig. Jeg husker, at glæden ved at spille teater boede i mig, allerede da jeg var helt lille og var med i skoleforestillingerne. Jeg tog det dybt seriøst, og det var uden tvivl højdepunktet hvert år. Det er måske lidt kedeligt, at jeg ikke har en oplevelse, hvor jeg ligesom tog ‘valget’, men sådan synes jeg sjældent, livet er. Jeg håber, at jeg vil blive ved med at turde gøre det, der føles rigtigt i maven, også når det måske viser sig at være noget helt andet, end jeg gik og troede. Jeg synes, det er vigtigt – og svært – ikke at være for fastlåst i sin egen ide om sig selv. Jeg har lyst til mange ting, og skuespil er en af dem.”

Hvordan reagerede dine forældre på din beslutning?

“Jeg er så heldig at have nogle forældre, der altid har bakket mig op i det, jeg ville. Som teenager fik jeg lov til at medvirke i nogle film, og da jeg som 19-årig kom og sagde, at jeg ville søge ind på scenekunsts-kolerne, var det ikke nogen overraskelse for dem. De er åbne mennesker, og der har aldrig været en skepsis over at vælge en vej, der er lidt mere ‘utraditionel’. Der er jeg meget privilegeret. Det må være hårdt ikke at møde støtte hjemmefra, når man er teenager.”

Har det været en fordel eller en ulempe for dig at have ‘arvet’ scenen?

“Jeg kender jo ikke til andet, så jeg ved ikke, hvordan det havde været, hvis min far havde et andet arbejde. For mig har det været et kæmpe privilegium at have Batida i mit liv. De har taget mig med på rejser og introduceret mig for fantastiske forestillinger og vidunderlige mennesker. Som 10-årig fik jeg lov at være med i en gadeforestilling, som vi turnerede rundt med i Cuba. Det var en kæmpe oplevelse. Det at være sammen om at skabe, at formidle, det gav en følelse af stor mening for mig. Det gør det stadig. I mine ‘børneøjne’ var min fars arbejde én lang leg og et eventyr. Nu ved jeg også, hvad det kræver. Det er hårdt arbejde at slæbe scenografien ud af biler og stille op dag efter dag. Jeg arbejder selv på Aalborg Teater, og jeg kender til at stå i et prøverum og forsøge at forløse en tekst eller et materiale, dag ud og dag ind. Det er selvfølgelig ikke altid et eventyr, men ofte er det! Min far og jeg siger tit til hinanden, at vi har verdens sjoveste arbejde.”

Hvad er det bedste råd, du har fået med dig?

“Jeg har oplevet min far vise en vej, sin vej, snarere end at han har givet mig et råd. Han har altid taget mig med – til skoleforestillinger rundt på de danske folkeskoler, på festivaler, til fester og i prøverummet. Jeg har set ham på scenen og ikke kunnet genkende ham. Det har altid draget mig at se ham sådan. Hans krop, der kan bevæge sig på måder, som man ikke troede, var muligt. Når han spiller svage toner på sin trompet. De måder, han har sminket sig på. Han har kunnet forvandle sig til alt muligt på en legende let måde, og det har inspireret mig, så længe jeg kan huske. Og jo, hvis han har givet mig et råd, har det nok været ‘hav det sjovt’. Det tror jeg også selv, han stræber efter.”

OPRØRET, DER ENDTE PÅ HALVVEJEN

Af Louise Kidde Sauntved

Olivia Joof Lewerissa skulle i hvert fald ikke være skuespiller som sine forældre, **Hella Joof** og **Runi Lewerissa**. Indtil hun måtte indrømme, at hun faktisk både var god til det og følte sig hjemme i faget. I 2019 blev hun færdiguddannet fra Den Danske Scenekunsts-kole i Aarhus.

Olivia Joof.
Foto: Christian Geisnæs

Hvorfor valgte du scenevejen?

“Jeg havde forsøgt mig med alt andet. Og pludselig stod jeg som 25-årig og opdagede ved en tilfældighed, at jeg var god til at blive instrueret. Og så tænkte jeg, at selv om jeg virkelig havde styret uden om det, så tænk nu, hvis jeg prøvede at søge ind? Og så faldt det mig naturligt. Mit oprør havde været, at jeg selvfølgelig ikke ‘ville’ gå i mine forældres fodspor. Trods min til tider invaliderende generthed slappede jeg af på en scene. I hvert fald når jeg skulle spille andre end mig selv. Jeg var naturligt god til det, og derfor ikke bange for at fejle, og nysgerrig på at lære mere. At være modig. Den følelse kan man ikke sammenligne med noget.”

Hvordan reagerede dine forældre på din beslutning?

“Min far blev lettet. Han havde forsøgt at få mig til det, lige fra jeg gik ud af gymnasiet. Han var også lidt træt af, at jeg opdagede det så sent. Min mor var sådan ‘jamen, okay!?!’. Jeg tror, hun var overrasket. Hun havde i hvert fald ikke regnet med det. Eller måske havde hun og ville bare ikke presse mig til det.”

Har det været en fordel eller en ulempe for dig at have ‘arvet’ scenen?

“Jeg har i hvert fald haft forældre, der vidste, at det potentielt set kunne være en levevej. Men jeg har også haft forældre, der var meget væk, og som ikke kunne putte mig om aftenen. Jeg tror, der er mange, der tror, de kender mig og min personlighed, fordi de kender mine forældre. Det har været lige så meget en fordel som en ulempe, hvis man skal gøre det op. Men jeg vælger ikke at tænke over det på den måde. For det var jo bare min skæbne. På godt og ondt.”

Hvad er det bedste råd, du har fået med dig?

“Hvis jeg er nervøs, tænker jeg ‘det er ikke så vigtigt’. Et råd fra en klog dame. Tit hvis jeg bliver nervøs så tænker jeg, at det aller-vigtigste er at være formidler. En form for kanal for andre menneskers fortælling. Jeg er neutral. Det fjerner en del af presset. Og så tænker jeg også på, at vi bare er atomer og forbundet på et højere plan. Men det er kun, når jeg er rigtig sprød i det.” ●

Maya Hawke: “Mine forældre ville ikke give mig roller”

Det er ikke kun i Danmark, skuespillet går i arv fra generation til generation. Også på den internationale scene har de nye generationer gjort sig bemærket. Og det er de samme overvejelser, de og deres forældre gør sig.

Maya Hawke, der er datter af Uma Thurman og Ethan Hawke, slog igennem i miniserien ‘Little Women’ i 2017 og er især kendt for sin rolle i hitserien ‘Stranger Things’. Inden hun sprang ud i skuespillerlivet, var hendes forældre meget opmærksomme på, at hun skulle være sikker på, at faget nu også var hendes passion – og ikke bare noget hun gjorde, fordi det lå naturligt til familien. Hun har i interviews fortalt, at de gjorde meget ud af at fortælle hende, at det også var en svær branche, hvor kun et fåtal får en karriere:

“De ville sikre sig, at jeg var klædt ordentligt på, at jeg havde den rigtige arbejdsmoral, og at det var min egen passion. De ville ikke skubbe mig ind på den røde løber eller give mig småroller i deres film. Men da jeg var gammel nok, og det var klart for dem, at det virkelig var mit valg, støttede de mig til gengæld fuldt ud,” sagde hun til avisen The Guardian i 2021.

Læs også om Mathilde Norholt på www.skuespillerforbundet.dk

Du valgte helt selv at blive skuespiller – eller gjorde du?

Af Louise Kidde Sauntved

Et blik på efternavnene i den danske – og udenlandske – film- og tv-branche afslører ret hurtigt, at skuespillerfaget er et, der i meget høj grad går i arv fra generation til generation. Men hvorfor egentlig? Handler det om talent i arvemassen, passion der smitter, eller er der helt andre faktorer på spil? Det har vi spurgt sociologiprofessor **Mads Meier Jæger** om. Han forsker netop i kulturelle overførsler mellem generationerne – og fortæller blandt andet, at forældre ikke giver børnene helt så frie valg, som de måske tror.

De fleste af os er opdraget med, at vi skal vælge fag med hjertet. Gøre det, vi brænder for, og det, der gør os glade. Men meget tyder på, at vi faktisk ikke står over for så fuldkomment frit et valg, vi måske tror. Vi bliver nemlig allerede som ganske små præget i en bestemt retning.

“Forskning viser, at børns forestilling om, hvad de skal lave som voksne, i meget høj grad er påvirket af det, de ser i deres omgangskreds og det, forældrene laver.”

Så konkret lægger sociologiprofessor Mads Meier Jæger fra Københavns Universitet ud, da han bliver spurgt, om der mon er en årsag til, at skuespillet ofte går i arv gennem generationerne.

“Det betyder, at der er en social reproduktion af både konkrete job og af forestillingen om, hvad det gode liv – og det gode arbejdsliv – er. Det lærer børnene hjemmefra, for de suger jo bare til sig. Allerede fra fire-femårsalderen kan børn sætte ord på, hvad det er for nogle job, de gerne vil have, og der er nogle klare sociale profiler i, hvem der kan lide hvad,” fortæller professoren.

Og det er ikke kun børnene, der bliver smittet af deres forældres livsvalg. Også forældrene har en klar forestilling om, hvad deres børn skal lave. Uanset hvor meget de ellers hævder, at deres børn skal vælge med hjertet.

Arven fra far og mor

“Vi arbejder lige nu på et forskningsprojekt om læringsmiljøer i danske familier. Vi har blandet spurgt forældre til tre-syvårige om, hvad de håber, deres børn ender med at lave, og her ser vi eksempelvis, at halvdelen af sådan nogle akademikertyper som mig svarer, at de håber deres børn får en universitetsuddannelse. Kun ganske få håber, at deres børn får en erhvervsfaglig uddannelse. Så prægningen hjemmefra starter tidligt. Vi siger måske nok, at vores børn må gøre det, der gør dem lykkelige, men i virkeligheden mener vi det ikke. Så er det sådan noget med ‘Emil skal have lov til at gøre det, der gør ham glad, men det ville undre mig meget, hvis han ikke bliver ingeniør ligesom sin far’. Sådan er det hele vejen igennem.”

Der er dog ikke tale om en 1:1-reproduktion af forældrenes fagvalg. Verden ændrer sig, og børn af skolelærere søger for eksempel

Mads Meier Jæger.
Foto: Privatfoto

i højere grad ind på universiteterne, mens børn af landmænd blandt andet bliver funktionærer, fordi landbrugssektoren bliver mindre. Verden er i stadig forandring, og et erhverv bliver ikke givet direkte i arv til næste generation i samme grad som i gamle dage, hvor det krævede en meget aktiv og bevidst stillingtagen at bryde den fædrene arv. Og dog.

Kender du din sociale kapital?

For forskningen viser, at der stadig findes fag, der i højere grad end andre bliver givet videre til børnene. Det er eksempelvis jura og medicin – og så skuespillerfaget:

“Skuespiller er en profession, der er kendetegnet ved, at den er ekstremt specialiseret. Det er et meget lille miljø, og skuespiller er derfor et arbejdsområde, hvor det er vigtigt at have det, vi kalder ‘kulturel kapital’. Med det mener jeg, at du har en forståelse for, hvordan man taler og gebærder sig i det her meget specialiserede miljø, der virkelig kræver, at du kan ‘spille spillet,’” forklarer Mads Meier Jæger.

Derudover er det også en fordel at have det, der i forskningsverden kaldes ‘social kapital’, hvis du vil gøre dig gældende i et fag, hvor resultater ikke kun bliver målt i kroner og ører. Ikke mindst når det gælder om at få foden inden for i et lukket miljø.

“Så hvis din far eller mor er skuespiller eller instruktør, har du allerede forbindelser i et ellers relativt lukket miljø. Det gør det lettere at lande et job – eller i hvert fald at komme til audition,” vurderer Mads Meier Jæger og fortsætter:

“Mere end halvdelen af alle job i Danmark bliver besat uden opslag, og din familiebaggrund kan give dig en bedre adgangsbillet, uanset om du er læge eller skuespiller. Den får dig ind gennem døren. Det giver dig muligheder. Ikke mindst i en forholdsvis lille

branche. Det er lidt kynisk, men vi kommer ikke uden om, at der er en symbolsk kapital, der gør, at uanset en persons kvalifikationer, så tæller det bare, at du er den og dens datter. Det er måske ubehageligt – men ikke desto mindre rigtigt.”

Bløde kriterier vægter mere i branchen

Et kendt efternavn kan give en positiv indstilling fra en casters eller arbejdsgivers side, alene på grund af en, måske ubevidst, formodning om nedarvet talent.

“Hvis du er bankmand eller IT-mand, kan du konkrete aflæse, hvem der tjener deres løn hjem, men i de kreative fag er der nogle lidt mere bløde og uformelle kriterier for, hvem der vil passe godt til hvad. Og her spiller det der hedder ‘kulturel matching’ ind. Det betyder, at der er en lighed mellem det, du selv kan lide – din kulturelle smag – og hvad den, der skal ansætte dig kan lide. For når vi løber tør for hård information om folks kvalifikationer, så tillægger vi de bløde ting større værdi. Og marginalt kan det sagtens gøre en forskel. Især i den type job, hvor det ikke handler om, hvor hurtigt du kan arbejde ved et samlebånd. Altså er det at være skuespiller mere båret af kulturel kapital. Du er, hvad du sælger. Og derfor er det, ikke overraskende, din persona, du sælger.”

Men selv om et kendt efternavn måske kan give en fordel som helt ny og uprøvet, er det naturligvis stadig dit reelle talent, der afgør, om du får jobbet og en karriere.

“I det øjeblik du kommer igennem døren, skal du stadig levere. Og selv om din far er Kenneth Branagh, er det jo ikke sikkert, du har arvet talentet,” som Mads Meier Jæger siger.

Passion vejer tungere end fornuft

Men det kan sagtens være, at du har arvet evnen til at spille skuespil. For Mads Meier understreger også, at vi ikke kan underkende, at der er en god del følelser og passion forbundet med et kreativt fag som skuespiller. Og passion smitter, hvis du vokser op med den. Så selv om mange skuespillere – i hvert fald på papiret – drømmer om, at deres børn skal vælge en fremtid i en branche med større økonomisk sikkerhed, så signalerer de, måske ubevidst, det modsatte med deres egen tilgang til faget. Og der vejer passion tungere end fornuft.

“Det har en enorm afsmittning på børnene,” forklarer Mads Meier Jæger, der via sin forskning kan konkludere, at prægningen i den tidlige barndom er stærkere, end vi måske umiddelbart bilder os ind.

Det er i hvert fald, til dels, en illusion, at vi vokser op med et helt frit valg i forhold til, hvad vi skal beskæftige os med som voksne:

“Vi har arbejdet meget med kulturel smag og blandt andet interviewet enæggede og tvæggede tvillinger, og vi kan se, at op mod halvdelen af vores musiksmag skyldes genetiske faktorer. Så hvis skuespillerfaget tiltrækker folk med nogle særlige talenter og personligheder og træk – og det tror jeg helt sikkert, det gør – så har du genetiske faktorer, der disponerer dig for at være kreativ. Vi ved simpelthen, at det er sådan, det er. Det er en kombination af, at vi sender en tilbøjelighed til at være kreativ eller passioneret videre, og at vi samtidig befinder os i et miljø, hvor det kreative bliver dyrket rigtigt meget, og ingen af delene skal vi underkende.”

Ikke mindst når vi vokser op i et land, hvor det faktisk er muligt for de fleste af os at følge hjertet, når det gælder uddannelse og erhverv, supplerer Mads Meier Jæger:

“Historien viser, at den genetiske betydning er større i Danmark end i for eksempel USA, fordi vi har skabt så meget lighed. Alle kan få en uddannelse, hvis vi vil og har evnerne til det. Det koster ikke 180.000 kroner om året at gå på universitetet i Danmark. Det er svært at komme ind på en skuespillerskole og få en karriere, men du starter ikke med at skulle betale af på en gæld på halvanden million kroner. Derfor er det måske også nemmere at afprøve ting i vores del af verden – og at vælge uddannelse med hjertet.” ●

Scenelivs guide til det gode freelanceliv: Træn din mentale styrke

Af Kristine Høeg

Følger din selvtillid og troen på egne evner antallet af opgaver i kalenderen? Rammer afslag ekstra hårdt? Har du svært ved at komme ud over rampen og netværke? Det er ikke alle skuespillere, der elsker freelancetilværelsen. Den gode nyhed er, at du kan træne din mentale styrke og lære at holde af dit arbejdsliv. Det fortæller coach Therese Waltersdorff.

For nogle er freelancelivet drømmen – den ultimative frihed i arbejdslivet. Men det er ikke alle DSF-medlemmer, der befinder sig lige godt med usikker indtægt, presset over at skulle finde den næste opgave og ikke vide, hvad der kommer til at ske. Heldigvis er der godt nyt: Mange kan faktisk lære at holde af det atypiske arbejdsliv.

Det lover Therese Waltersdorff, der er forfatter, motivator og coach, som blandt andet hjælper sine klienter med at flytte sig i deres arbejdsliv og underviser i personlig branding.

Men hvad er grunden til, at nogle har sværere ved at lande i livet som freelancer? “Alle mennesker har psykologiske behov, som vi søger at få opfyldt, for at vi kan trives. For nogle er friheden og det uforudsigelige allervigtigst, og det er et perfekt udgangspunkt. Men andre har tryghed og sikkerhed som deres væsentligste behov,” forklarer Therese Waltersdorff og fortæller, at menneskers ‘komfortzone’ ofte skrumpes med årene. Det er altså ikke dig, der er noget galt med, hvis du pludselig oplever, at du begynder at længes efter fast grund. Det kan være, du har sværere ved at motivere dig selv, eller måske viser det sig ved, at du ikke får brugt din fritid konstruktivt.

Kend din motivation

Uanset om du er født med et stort trykbehov eller har ramt følelsen med årene, kan du lære at bruge dine motivationer anderledes – og på den måde komme bedre overens med det uforudsigelige arbejdsliv.

“Hvis du vil lære dig selv at trives bedre som freelancer, skal du have fokus på din motivation – hvorfor vil du være skuespiller?”

Hvad er det, du – på lang sigt – forsøger at opnå? Handler det om anerkendelse og hæder? Eller vil du undgå at ligge på dødslejet og fortryde, at du aldrig sprang ud i skuespillerlivet? Jo bedre du kan tappe ind i din længsel for at opnå dine drømme, desto nemmere kan du acceptere, at de har en pris. Og på den måde lære at leve arbejdslivet med de vilkår, din drøm har.”

Et stærkere mindset gør det dog ikke alene, mener Therese Waltersdorff. Hun anbefaler, at du også kaster et blik på, hvordan du bruger de perioder, hvor kalenderen er tom.

Hold skuespillermusklene i form

“Når du ikke har opgaver i bogen, så kan du bruge tiden på at fintune dine kompetencer – men det er desværre noget, de færreste får gjort, fordi deres mentale gear følger arbejdsopgaverne,” fortæller Therese Waltersdorff.

Hun forklarer desuden, at perioderne uden opgaver kan være ekstra svære, fordi vi lever i et samfund, hvor vores fag er en af de ting, vi taler allermest om med andre mennesker. Og det får altså nogle til at trække sig ind i en ‘hule’ – men derinde opstår sjældent nye muligheder eller ideer. Derfor er det vigtigt, at du bruger din tid aktivt og målrettet:

“De fleste mennesker arbejder faktisk bedst, når vi har en lille smule travlt, så det er vigtigt, at du opretholder din egen motivation – uanset hvad det er, der tænder den. Måske er løsningen at du finder nogle kolleger, og at I kan støtte hinanden. Mødes på faste dage og øve noget, der gør jer bedre eller lærer jer en ny teknik – ligesom når du har en træningsmakker

i fitnesscentret. Her skal du bare holde dine skuespillermuskler i form.”

Coachen anbefaler også, at du sætter dig konkrete mål for dit arbejde med dig selv og de faglige teknikker – så du kan vinge af, når du når dine mål:

“Du skal selvfølgelig designe din personlige arbejdsdag, så du synes, den er fed og bringer dig videre, men prøv også at spørge dig selv hvad du ville synes om denne medarbejder, hvis du var chef. Det er vigtigt for os mennesker, at vi føler en eller anden form for progression. Det gør nemlig, at du kan være stolt af din indsats, fordi du leverer det, du forventer af dig selv.”

Indimellem skal du også evaluere din indsats. Men hvilke spørgsmål skal du egentlig stille, når du holder ‘MUS-samtale’ med dig selv?

“Det vigtigste er at sikre, at din faglige profil passer til det, du gerne vil på lang sigt. Har dine prioriteter ændret sig? Har du tilpasset din indsats både ønsker og efterspørgslen i markedet? Eller gør du det samme, du har gjort de seneste 10 år? Så er det måske tid til at ændre din tilgang,” foreslår Therese Waltersdorff.

De svære afslag

Som freelancer er afslag en fast bestanddel af arbejdet, og hvis du i forvejen er nede – eller vender afslag indad – så kan de roller, du gik glip af, risikere at tynde. Men hvordan kommer du så videre?

“Først og fremmest er det vigtigt at acceptere, at du ikke altid forstår casterens valg. Og så kan det være værdifuldt at se på selve castingen som en

kompetence, du kan forfine og blive bedre til, så du kan gøre det endnu bedre næste gang. En god hjælp er at huske på din motivation – hvorfor du vil være skuespiller. Hav blikket på dine langsigtede mål.”

Netværk er også en kompetence, du skal træne

Som du nok allerede ved, så er du del af en branche, hvor networking betyder rigtig meget. Men ikke alle er lige naturlige ‘netværkere’ – nogle føler, det er at tigge eller gå andre mennesker for nær. Men hvis det er et arbejdsvilkår, må du prøve at finde din egen tilgang, råder Therese Waltersdorff:

“I stedet for at gå efter at få noget ud af det lige nu, så fokuser på, at du sår frø, du kan høste på et senere tidspunkt. Giv af dig selv og engager dig i andre mennesker – for alle kan give dig værdi på lang sigt, uanset om det er at lære dig noget eller introducere dig for nogen. Enhver kan blive din samarbeidspartner, så kig ikke på, hvem folk er, eller hvor de arbejder. Tro så på dig selv og din egen værdi – og husk, at networking er en langsigtet indsats.” ●

Langt de fleste af Dansk Skuespillerforbunds medlemmer er freelancere, men det er de færreste, der lærer, hvordan I bedst driver jer selv som en ‘butik’. Dette er den tredje ud af tre artikler, der guider dig til at få det bedste ud af dit freelancearbejdsliv. Du kan læse de to første artikler på [Skuespillerforbundet.dk](https://www.skuespillerforbundet.dk).

Nu har du fået styr på:

Sceneliv #2
Skat og årsopgørelse

Sceneliv #3
Pension og forsikringer

Sceneliv #4
Netværk og mental styrke

Fire råd som holder din mentale sundhed i form

1 Ros dig selv

Hav fokus på din egen indsats – og ros dig selv for at nå dine daglige eller ugentlige mål.

2 Søg topformen

Sørg for hele tiden at dygtiggøre dig, så du ved, at du holder dit fag i topform.

3 Rutiner er godt

Skab en hverdag med rutiner, der gør dig glad – fordi det smitter af på dit faglige dig.

4 Tænk positivt

Visualiser hvordan det vil føles, når bookingkalenderen er fyldt og mærk de positive ringe brede sig.

Bliv bedre til at netværke

1 Netværk går begge veje

Begynd at netværke, før du får brug for dit netværk. Ingen orker dem, der kun dukker op, når de har brug for hjælp.

2 Nysgerrighed og respekt

Mød alle med nysgerrighed og respekt – og husk, at du ikke bare kan forvente, at andre spørger ind til dig.

3 Kom frisk

Kom til eventet eller arrangementet – også selv om du ikke kender andre. Du ved aldrig, hvor du møder din næste kontakt.

4 Netværk er arbejde

Se det som en nødvendighed – dit netværk er en arbejdsopgave, og det er godt at træne dine ‘netværkermuskler’.

KLASSIKEREN

LA TRAVIATA

'La Traviata' af Giuseppe Verdi er en operaklassiker, uanset i hvilket land, vi befinder os. Dette nummers foto hidrører fra en udgave spillet på Det Kongelige Teater i København i sæsonen 1966-1967 med Gunnar Drago, Ellen Winther Lembourn og Poul Bundgaard, til venstre i billedet. Sangeren og skuespilleren Poul Bundgaard var ansat på Det Kongelige Teater fra 1958 til 1972. Som helt ung arbejdede han som kommis i Brugsen i Valby om dagen, mens han var med til at udøve sabotage mod den tyske besættelsesmagt om natten. Efter besættelsen tog Bundgaard chancen og blev ansat i koret på Nørrebro Teater, og siden blev han operettestjerne – ofte sammen med Grethe Thordahl. Men han ville gerne synge de store operapartier og tog til Italien for at uddanne sig i både 1953 og 1957. Talentet rakte dog alligevel ikke til hovedrollerne, men han klarede sig fint i de store – ofte komiske – biroller, inden han fra midten af 1960'erne også viste talent for skuespil på film. Fra 'Slå først Frede' (1965) gik det frem mod glansrollen som Kjeld i 'Olsen-banden'. En rolle, han spillede for sidste gang i 'Olsen-bandens sidste stik' (1998), der blev færdiggjort efter Bundgaards død under optagelserne.

“Du kan ikke bare at gå direkte fra garderoben og ind og spille en stor tung rolle”

Af Jacob Wendt Jensen
Portrætfoto: Lærke Posselt

Han begyndte med spiloperne og grinet på scenen. Siden blev det til musicals, dramatiske roller og Shakespeare for **Donald Andersen**. Men også instruktion og undervisning. I timing og dynamik. To begreber han meget ofte får brugt ved at lægge danske stemmer til animationsfilm.

I skuespillets tjeneste

I interviewserien med skuespillere, der i bred forstand har 'et levet liv' på og omkring scenen, film og tv er vi nu nået til fjerde kapitel. Vi fortæller en række livshistorier med højdepunkter og bølgedale. Om rollerne, det skabende rum, venskaber og inspiration på vejen. Og pudsigheder og røverhistorier.

Donald Andersen er vokset op i Aarhus. Hans far udgav bøger med vittigheder som for eksempel '555 humørpiller'. Donalds mor, der var socialrådgiver, syntes ikke for alvor, vittighederne var sjove, mens hans far elskede at fortælle dem. Han var en grinebider, men til gengæld ikke nogen ørn til afleveringen. Faderen missede lidt for ofte pointen. Til gengæld fyrede Donald allerede som dreng den af på alle tangenter i retning af at optræde og fortælle historier.

“Mine forældre kunne vist ikke rigtigt styre mig, da jeg var lille. Allerede fra jeg var omkring syv år gammel, lavede jeg spøgelsestog i kælderen og opførte dukketeater for kvarterets børn og tog entré. De sendte mig derfor i retning af Bodil Lindorffs børneteater. Men jeg var der ikke særlig længe. Vi skulle lave for mange afslapningsøvelser og koncentrationsøvelser efter mit ustyrlige temperament. Jeg havde for meget krudt i røven til den slags, men jeg fik dog min første store rolle i et stykke i Tivoli Friheden som 12-årig,” fortæller Donald Andersen.

Siden blev han trommeslager i et rockband i nogle år, men interessen for teatret var intakt, så han fik også statistroller på byens teater:

“Der kunne jeg godt mærke, at jeg gerne ville have replikker og ikke ville nøjes med at være karakterstatist resten af livet.”

I andet forsøg kom Donald Andersen ind på skuespillerskolen i Aarhus efter at have læst hos både hos Jan Maagaard og Lars Ljunggren.

Eksperimenter og leg på skolen

Den modne Donald Andersen kalder den unge udgave af sig selv for 'en hoppebold'.

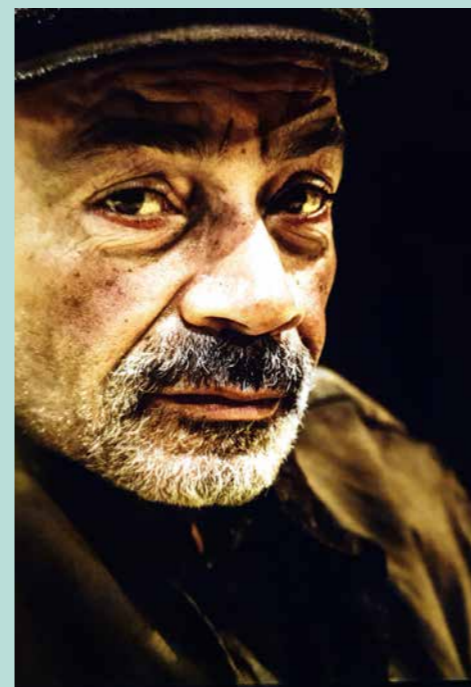
“Helt vanvittig upoleret og sikkert også irriterende, var jeg. Jeg husker ikke, at jeg havde nogle specifikke skuespillerdrømme. Jeg ville bare lære faget, fordi det virkede sindssygt interessant. Før det havde jeg både været trommeslager og sanger i et rockband. Vi skrev alt vores musik selv og turnerede en del. Niels Kirkegaard der senere dannede På slaget 12 var også med,” siger Donald Andersen.

På skolen dannede han hold med blandt andre Peder Holm Johansen, Tine Miehe-Renard og Søs Egelind, Henrik Hartvig Jørgensen og Pia Mourier.

“Vi var jo lykkelige for at komme ind, og sådan en som Søs Egelind og jeg, jamen, vi tilbragte oceaner af tid på skolen. Vi deltog selvfølgelig i undervisningen, men vi lavede også videoprojekter om aftenen, drak rødvin og var klatøjede næste morgen. Alt, hvad vi rørte ved, føltes pissesjovt at lave. Vores rektor, Eyðun Johannessen, måtte påtale, at vi skulle skrue lidt ned og lave vores lektier. Men på den anden side var han også glad for, at vi eksperimenterede løs, legede og undersøgte.”

Heldet var ret hurtigt med Donald Andersen. Han fik ikke som andre af afgangseleverne et tilbud om at blive en del af ensemblet på Aarhus Teater, og derfor tog han til København.

“Egentlig tænkte jeg, at det var fint, for så kunne jeg prøve mig selv af for alvor i hovedstaden. Men jeg må alligevel indrømme, at det kostede en pæn portion selvtillid og slog hårdt, da Aarhus Teater ikke ville have mig. Bare i et års tid. Men så fik jeg heldigvis ret hurtigt noget andet at lave. Jeg kom nemlig med i det omrejsende og meget populære 'TV i teltet', hvor jeg var sammen med Kit

Eichler, og vi optrådte en hel sommer i 1982. Programmet var et hit, så jeg vadede lige ind i folks stærke og blev et navn. Folk skreg nærmest, når de så mig på gaden og skulle have autografer. På en gang elskede jeg det, men det var samtidig også ret voldsomt, for jeg havde simpelthen ikke set det komme.”

Som skuespiller opdagede Donald Andersen også, at han hurtigt kunne gå fra mange tilskuere til få, som det skete i det første teaterjob i forestillingen 'Op og ned med Victoria' ('Cloud Nine') på Det Ny Teater.

Talentet og hudfarven

Donald Andersen er adopteret fra Tyskland. Han er søn af en sort amerikansk soldat og en hvid tysk mor, og mere ved han ikke om sit fædrene og mødrene ophav. Men hans brune farve har haft betydning i karrieren, men muligvis ikke været en begrænsning:

“I hvert tilfælde havde det en betydning i begyndelsen af mit arbejdsliv. Da jeg var kommet ind på skolen, sagde direktør Henrik Bering Lisberg til mig 'nu tager vi dig ind, for vi kan ikke komme uden om dit talent', men han sagde også 'du kommer til at arbejde mange forskellige steder. Du kommer til at rejse meget'. Dengang forstod jeg simpelthen ikke, hvad han mente. Men senere forstod jeg lige præcis, hvad han mente. For sådan en som jeg passer ikke ind alle steder. Fordi jeg er mulat, er der nogen, der tænker, at den og den rolle kan jeg ikke spille. Det var også derfor, at jeg ikke kunne være fast i ensemblet i Aarhus dengang. Det gætter jeg på. På skolen har de tænkt 'det her talent må ikke gå til spilde, men hvad mon vi uddanner ham til', men det var selvfølgelig ikke deres bord,” mener Donald Andersen. Når han i dag tænker tilbage på tiden

Donald Andersen i udvalg

Født i Tyskland 30. september 1956.
Har blandt meget andet være med i følgende:

Teater, musicals og revy

- Hjørringrevyen, senest 2023 (i alt ni gange)
- Miss Saigon (1996)
- La Cage Aux Folles (1996)
- A Chorus Line (1985 og 1996)

Film og tv

- Dansegarderoberne (2023)
- Juleønsket (2015)
- Nissernes ø (2003)

Dubbing

- Peter Plys (2006-?)
- Monsters Inc. (2001)
- Løvernes konge (1994)
- Juleønsket (2015)
- Nissernes ø (2003)

dengang, ser han meget tydeligt konturerne af en ung mand søge imod det stærke fællesskab, der kan være i teaterverdenen. Som følge af en barndom, hvor han ikke rigtigt syntes, han hørte til nogle steder.

Det er jo en stemme, for fanden!

I forhold til at være brun i branchen noterer han sig med glæde, at tilstandene er på vej til at ændre sig.

“Min 'farve' har ikke gået mig på. Jeg har ikke som sådan følt, jeg skulle kæmpe, fordi jeg havde en anden hudfarve. Men jeg har været bevidst om, at der var ting, jeg ikke fik lov til at lave. Hvor jeg har tænkt 'det ville jeg gerne spille, men det går nok ikke, fordi jeg er mulat'. Omvendt har jeg også fået tilbudt roller, fordi jeg var mørk, og karakteren var det, hvor jeg sagde nej tak. Altså en karakter, der er mørk, men som stort set ikke er med i stykket – blot har det en betydning at han er mørk. Nej tak. Hvorfor spurgte man mig? Fordi jeg er en pragtfuld skuespiller? Næppe. Jeg har det sådan, at jeg ikke synes, hudfarven skal bestemme. Talentet skal bestemme. Tingene har forandret sig noget, men der er et stykke vej endnu. Når der stadig kan opstå ekkoet af et ramaskrig fra USA, når Nikolaj Lie Kaas dubber en karakter, der er tegnet som sort i 'Soul', nærmer vi os noget amerikansk, som jeg ikke kan lide. Det må i mine øjne handle om, hvorvidt det er den rigtige skuespiller til den rigtige karakter – ikke om hudfarve. Jeg kan ikke se nogen mening med, at jeg skal have forrang til at dubbe sorte skuespillere eller ryger bagest i køen, når det gælder hvide karakterer. Det må handle om, hvorvidt jeg passer til karakteren. Min stemme og mine evner. Passer det

til at versionere denne figur. Eller er der en, der er bedre end mig, som måske er hvid? Farven er ligegyldig. Det er jo en stemme, for fanden!” slår Donald Andersen fast.

Selv faldt han for dubbing, da en kollega anbefalede ham at gå til stemmetest hos et dubbingstudio:

“Det var i midten af 1990'erne, hvor jeg kom til at lægge stemme til to figurer i Disneyserien 'Nøddepatruljen'. Jeg elsker dubbing, fordi det foregår nu og her. Du skal ikke forberede dig, og du er færdig efter de timer, du er booket. Du skal ikke sidde og terpe noget. Ofte får jeg en omgang såkaldt 'løse figurer'. Måske en talende bænk, et får eller noget helt tredje. Nogle gange er opgaven at lægge sig op ad originalen, mens der andre gange er helt frit slag.”

Ikke fis og ballade det hele

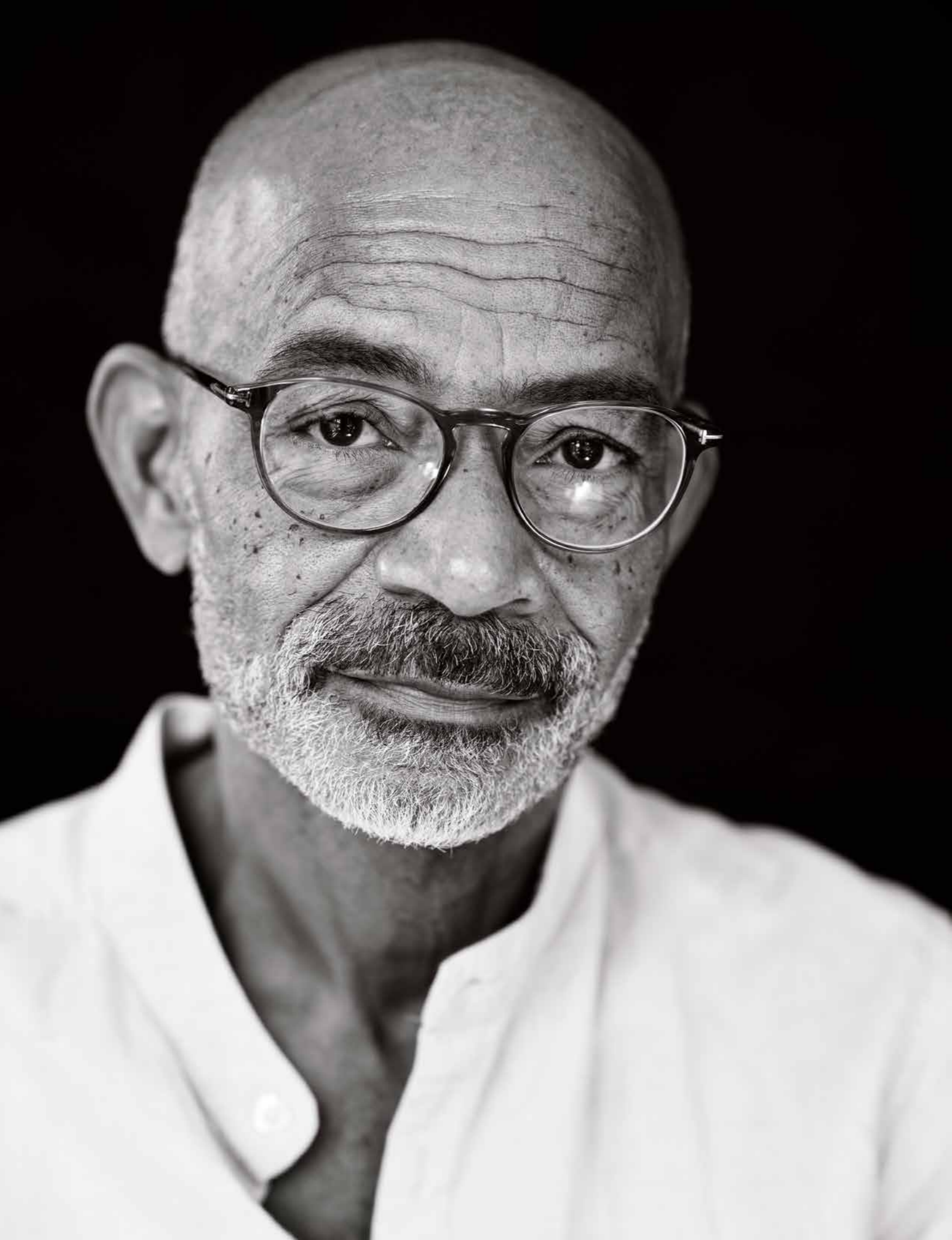
Da Donald Andersen spillede Aaron i Shakespeares 'Titus Andronicus' på Aarhus Teater, fik han et ekstra skud læring af sin gamle rektor, Eyðun Johannessen:

“Jeg følte mig egentlig godt rustet til livet som skuespiller fra elevskolen, og jeg fik muligheden for at lave en masse teater med humor, sang, musik og dans. Men det var først senere, jeg fik et gennembrud hos teaterkritikerne, hvor der stod 'nu skal han tages alvorligt'. Aaron hævner sig på alt og alle og serverer blandt andet Titus' sønner for ham, indbagt. Der gik op for mig, at hvis jeg tog hårdere fat om skovlen, kunne jeg godt grave et spadestik dybere,” fortæller Donald Andersen og fortsætter:

“Det var Eyðun Johannessens fortjeneste. For han blev ved med at stille mig spørgsmål. Ufatteligt mange gange stillede han mig nogle komplicerede spørgsmål ganske få minutter i klokken 16, hvor vi fik fri fra prøverne. Det kunne for eksempel være et spørgsmål om Aarons motivation i stykket. Jeg stillede ham naturligvis nogle opklarende spørgsmål, hvorefter det lød, at nu var prøven slut, så vi kunne ikke lige nå mere. Det var meget klogt af ham, for på den måde plantede han nogle frø, der gjorde, at jeg gik hjem og tænkte sindssygt meget. Og selv fandt nogle svar, som jeg kunne komme med næste dag. Eyðun lærte mig, at det ikke er fis og ballade, det hele. Og det gjorde mig bedre. Du kan ikke bare gå direkte fra garderoben og ind på scenen og spille en stor, tung rolle. Du bliver nødt til at koncentrere dig. Du bliver nødt til at skabe dit eget rum. Du bliver nødt til at gå ind og være hudløs på en anden måde.”

Mere selektiv med årene

At spille en teaterrolle aften efter aften er hårdt arbejde. Donald Andersen tackler det på sin egen måde:

“Jo ældre jeg er blevet, desto mere selektiv er jeg blevet med teatret. Det kan også godt være sådan, at du ikke føler, du har overskud i aften, men når du så træder ind i garderoben og møder kollegerne, er din uoplagthed pist væk. Og så er to aftener aldrig ens. Der sidder et nyt publikum, som har betalt for at se forestillingen, og så leverer vi skuespillere noget nyt hver aften. Det gælder om at skabe et nyt rum, og som skuespiller lærer du at vaske tavlen ren hver aften, så du føler, din figur intet ved. Jeg vil kun køre på mine impulser. Selvfølgelig er mit forarbejde lavet. Og så bliver det som oftest en god aften. Derfor spiller jeg i høj grad stadig teater, selv om jeg selvfølgelig godt kan finde på at sige nej til en rolle, jeg ikke kan se mig selv i. Men kan jeg det, tager jeg til gengæld gerne på en lang turne for at få oplevelsen med. Da jeg var yngre, kunne jeg godt blive meget trist, hvis der ikke var noget i kalenderen lidt længere fremme. Men som årene går, tillader jeg mig at være mere selektiv.”

På den anden side har Donald Andersen hele tiden været godt i gang i et fag, hvor mange til tider kan risikere at bide negle i nærheden af telefonen.

“Der er i høj grad en vis sandhed i det med, at man som skuespiller venter ved telefonen. Nogle får aldrig noget, og nogle får rigtig meget. Og branchen fungerer lidt sådan, at hvis du er ude af syne, er du ude af sind. Jo mere du bliver brugt og er synlig, desto mere får du. Jeg har næsten altid arbejdet. Når jeg afsluttede en forestilling, vidste jeg ikke altid, hvad der skulle ske. Men når der så var gået et stykke tid, dukkede der noget op. Jeg har jo så bildt mig selv ind, at der var en mening med lortet. Jeg fik det også på et tidspunkt sådan, da jeg blev lidt ældre, at jo mere jeg greb ud efter tingene, desto længere væk gled de fra mig, og jo mere desperat virkede jeg.”

Abelyde i Rottfælden

Donald Andersen synes, hans eget cv ligner en rodebutik. Dog er revy et gennemgående træk med i alt 14 revyer. Senest i Hjørring hele den forløbne sommer.

“Jeg kom med i min første revy allerede i 1980 på Østergade Hotel i Aarhus, da jeg stadig gik på elevskolen. Der skulle dispensation til. Den første professionelle revy var Rottfælden. Her fik instruktør Morten Hovman en modig ide ud fra et rationale om, at jeg måtte være den første mørke mand i en dansk revy. I mit første nummer blev jeg sat til at gå ind på scenen med en bæltetaske med et par bananer i. Til at begynde med siger jeg et par ord og trækker så bananerne op, skræller den ene og spiser den og dernæst den anden,” forklarer Donald Andersen og fortsætter.

“Jo mere banan jeg spiser, desto mere opfører jeg mig som en abe. Mere og mere uregerlig a la en gorilla eller en chimpanse og samtidig udtrykte jeg abelyde. Da jeg var færdig med at spise bananen, var jeg vendt tilbage fra at være en farlig abe og kunne tale igen, og så sluttede jeg af med at sige ‘så fik vi sat DET på plads’. På den led tog vi jo efter min mening brodden af det, hvis der sad nogle derude og syntes, det var mærkeligt, at her kom en sort mand. Det var en subtil og elegant måde at fortælle på, at nu var der ikke mere i den revy, der handlede om min hudfarve.”

Revyen har kontant afregning

Derefter kom Donald Andersen med i en stribe revyer i Hjørring, takket være Per Pallesen, der ringede i 1994.

“På en god dag kan jeg faktisk være skidemorsom. Tiltrækningen ved revy er en blanding af, at det er nu og her, og så er det musikalsk og handler om dynamik og timing i en leg med publikum på en ny måde hver aften. Tænk bare på, at du kan få lov til at skabe dig åndssvagt en hel sommer og få folk til at grine. Der findes ikke noget bedre i mine øjne,” forklarer Donald Andersen.

Men den kontante afregning kan også vende sig mod dig, hvis du står med et dårligt nummer:

“Jeg har da stået med nogle ting, hvor de ikke rigtigt fungerede. Hvis det er virkelig sølle, kan vi tage nummeret ud, men jeg har da også haft en vis stolthed ved at forsøge at få det til at fungere. Hvis noget slet og ret ikke fungerer, oplever jeg, at jeg bliver en virkelig dårlig skuespiller, simpelthen fordi jeg bliver utryg og usikker. Andre gange har jeg lagt salen ned. For eksempel med et trommenummer, som Vase og Fuglsang havde skrevet til mig. Jeg opfandt det så at sige sammen med dem. Jeg havde en trommestol, som jeg kom ind og satte mig på, og så opførte jeg mig, som om jeg havde et trommesæt foran mig. Stortrommen sagde ‘Pu’, og lilletrommen sagde ‘tin’ – og så stak det af med, at et slag på bækkenet sagde ‘Bush’, og vi havde også noget med ‘Fogh-Fogh-Fogh’ og ‘fuck-fuck-fuck’. Folk skreg bare af grin, og jeg havde en virkelig god kontakt med publikum. Når du hører, at publikum er med på den, så får den lige et ekstra ‘Bush-Bush-Bush’, selv om nummeret jo helst ikke ligefrem skal vare et kvarter.”

Det var tilbage i 2005, da Fogh var statsminister og Bush var amerikansk præsident.

Dramatiske Donald

Med tiden har Donald Andersen også brugt sine evner som både instruktør og underviser.

“Det kunne kun lade sig gøre, fordi jeg har haft kompetente assistenter af forskellige slags. I 2014 på Hjørringrevyen forsøgte vi at gå i retning af poesi og galskab, hvilket er to af de ting, jeg bedst kan lide ved revy, og det gik holdet med på, og jeg synes, det lykkedes. Jeg har været heldigst med de nye udfordringer i Nordjylland, hvor jeg også fik mulighed for at instruere musicalforestillingen ‘Ain’t Misbehavin’”. Det var Peter Schrøder, der gav mig chancen. Først blev jeg spurgt, om jeg ville spille med, men det havde jeg prøvet på Folketeatret, så jeg spurgte, om ikke jeg kunne instruere. Jeg husker, at jeg egentlig sagde det lidt som en sjov impuls, men så fangede bordet. Så fandt vi et hold, og jeg fik lov til at forsøge mig. Tak til Peter Schrøder. Han tog mig alvorligt. Hvilket også rigtig mange andre har gjort gennem årene. Flere har fået mig til at udfordre det komiske talent med mere alvorlige og dramatiske udtryk. Og tak for det,” fortæller Donald Andersen og giver nogle eksempler:

“Scrooge i ‘Et Juleeventyr’ på Vendsyssel Teater. Macheath i ‘Laser og Pjalter’ på både Aarhus Teater og Vendsyssel Teater. Og en Robin Hood med dreadlocks på Folketeatret. Jacob Skomager i ‘Jeppe på Bjerget’. Det er bare få eksempler. Jeg følte mig set på en anden måde og havde savnet flere af den slags udfordringer. Men de kom og gjorde mig til en bedre og glattere skuespiller. Med flere facetter. Og jeg skulle da være et skarn, hvis jeg påstod, at jeg ikke gerne vil udfordres i flere alvorlige roller, her sent i karrieren.”

Underviser med egne øvelser

Under Troells Toya på Skuespillerakademiet har Donald Andersen også undervist unge i skuespil. Unge på deres vej mod scenekunstscolerne.

“Det har været skønt at give meget af det videre, jeg selv har lavet i så mange år. Jeg kunne selv beslutte, at jeg ville undervise i timing, dynamik og skuespil. Det var lige præcis det, jeg gerne ville give videre, fordi jeg synes, det er sindssygt vigtigt. Eleverne var vildt glade for det, så jeg opfandt mit eget system – mine egne øvelser,” forklarer Donald Andersen.

Skuespillerakademiet er desværre lukket i dag, men Donald Andersen håber at kunne bruge sin undervisning andre steder i fremtiden.

“Mit fokus var på at overholde host, pauser, blikretninger og replikker og ligesom illustrere, at der er musik i sproget og musik i kroppen. Når de helt unge først får fært af, hvad dynamik og timing er for noget, læner jeg mig glad og stolt tilbage og føler, jeg har gjort mit til at give stafetten videre.” ●

Castere:

“Vi er jo altid på skuespillerens side”

Af *Andreas Ebbesen Jensen*

Et tema om casting i Sceneliv i foråret – hvor branchen blandt andet blev beskrevet som en bananrepublik – vakte både debat og furore i miljøet. Der er langt mere til den historie, mener både **Karin Jagd** og **Anders Nygaard**, der begge er castere. Sceneliv er dykket dybere for at nuancere problematikken.

Tilstande af bananrepublik i den danske castingbranche. Sådan lød overskriften på en artikel bragt i Sceneliv #2 i år. I artiklen langede flere anonyme skuespillere ud efter castingbranchen. De beskrev blandt andet branchen som værende ‘reaktionært’ og som en ‘lukket fest, man ikke engang får en invitation til’. DSF’s jurist Morten Lisby fortalte, at forbundet løbende får henvendelser fra skuespillere, som er utilfredse med enkelte castere eller castingprocessen i det hele taget. Og caster Rie Hedegaard udtalte følgende i artiklen:

“For en skuespiller kan en castingproces i værste tilfælde føles som at træde ind i Det Vilde Vesten, hvor man indimellem skal have skudsikker vest på”.

Ikke overraskende affødte artiklen stor debat hos både skuespillere og castere. Det er nemlig ikke alle, som kan genkende det billede af castingbranchen, som bliver tegnet i artiklen.

En af dem er caster Karin Jagd. Hun var skuespiller i mere end 20 år, før hun besluttede sig at skifte karrierespor. I dag arbejder hun som selvstændig i sit eget firma, Gizmo Cast, hvor hun caster skuespillere til film og teater. Det har hun gjort i 25 år. Og da hun læste artiklen i Sceneliv, blev hun vred.

“Jeg blev enormt provokeret af, at Sceneliv udkommer med titlen ‘Tema: Kaos i casting’, hvor Rie Hedegaard står side om side med en jurist fra forbundet og fortæller, hvad der er god etik og moral i branchen. Jeg følte, at vi andre castere blev kastet under bussen som sådan nogen, man ikke kan stole på,” siger hun.

Karin Jagd gik med egne ord ‘rundt om sig selv’ i en måneds tid efter at have læst artiklen, inden hun besluttede sig for at tage kontakt til forbundet for at tilbyde at uddybe overfor Sceneliv.

Gensidig tillid er nøglen

Sceneliv samlede derfor Karin Jagd sammen med en anden caster, Anders Nygaard, for at føre debatten om casting i Danmark

videre og få gode råd til skuespillerne om, hvad en god casting egentlig er.

Anders Nygaard har været caster i tre årtier og er medejer af virksomheden Casteriet. Han finder skuespillere til både reklamefilm og filmproduktioner. Sidstnævnte er dog klart det, der fylder mest på hans arbejdsdag.

“Jeg caster til et par reklamefilm om året. Resten af min arbejdstid er dedikeret filmbranchen,” fortæller han.

At flere skuespillere ikke tør stille sig frem med navn, når de kritiserer castingbranchen, kommer bag på Anders Nygaard:

“Som caster er vi jo altid på skuespillerens side. Det er vores opgave at få det allerbedste ud af skuespillerne, og det kan vi kun, hvis vi samarbejder og har en gensidig tillid til hinanden. Jeg anerkender selvfølgelig, at nogle skuespillere åbenbart ikke tør råbe højt, hvis de føler, at nogle grænser bliver overtrådt, men det er ikke et billede, jeg kan genkende fra mine castings.”

“Jeg kan kun råde alle skuespillere til at sige det direkte til casteren, hvis de er utilfredse med noget. Eller alternativt tage kritikken op med forbundet. Du bliver altså ikke blacklistet, bare fordi du kritiserer en caster eller et castingforløb. Det rygte vil jeg gerne mane i jorden,” understreger han.

Karin Jagd er også forundret over, at flere skuespillere tilsyneladende ikke tør fremføre kritikken af castingbranchen med navns nævnelse:

“Jeg får indtrykket af, at skuespillerne er bange for casterne og castingprocessen. Og det forstår jeg simpelthen ikke. Vi er jo bare mennesker, og casting er grundlæggende et ligeværdigt samarbejde mellem to professionelle parter, der har et fælles mål: At aflevere et produkt til en instruktør og en producent, der er så godt som overhovedet muligt.”

Karin Jagd synes, det er ‘virkelig sørgeligt’, at nogle skuespillere tilsyneladende går fra castings med en dårlig følelse i kroppen.

Karin Jagd.
Privatfoto

Hun opfordrer derfor alle skuespillere til at sige fra, hvis de ikke føler sig ordentligt set eller hørt eller endnu værre får overskredet nogle personlige grænser under en casting. Enten direkte til casteren eller til forbundet.

“Der skal være plads til at tage chancer”

Selv gør både Karin Jagd og Anders Nygaard meget ud af at sikre, at skuespillerne er tilfredse med castingforløbet.

“Jeg slutter altid en casting af med at spørge skuespillerne, om de er glade for resultatet. Og er svaret nej, så tager vi typisk lige et par prøveoptagelser mere,” forklarer Karin Jagd.

Anders Nygaard stemmer i:

“Jeg spørger også altid, om vi skal tage en optagelse mere, og generelt sørger jeg for at gøre rummet, som skuespilleren træder ind i, så professionelt og behageligt som muligt. Jeg synes, at skuespillere skal lade være med at være så bange for, om de gør noget forkert under en casting. Hvis de ikke rammer den tone, vi er på udkig efter, så siger vi det jo til dem.”

Casting er ikke en jobsamtale, men et gensidigt samarbejde. Og det er faktisk sjældent, at casteren ved præcist, hvad han eller hun er på udkig efter, fortæller Anders Nygaard:

“Det værste, du som skuespiller kan gøre, er derfor også at lægge sig fast på ét bestemt udtryk. Der skal være plads til at prøve hele paletten af og tage chancer. Det er jo dét, vi er der for.”

Den holdning deler Karin Jagd:

“Jeg tror, det er vigtigt, at du som skuespiller går til dit fag, som det håndværk, det er, når du deltager i en casting. Jeg plejer lidt at sammenligne det med en spegepølse i en kølemontre. Instruktøren aner ikke, om han vil have en klassisk spegepølse, en med hvidløgsmag eller en med chilismag. Det er dit job som skuespiller at præsentere ham for alle smagsnuancerne, så han i sidste ende kan vælge den, der passer bedst til hans ret.”

“Der er tusindvis af faktorer, som afgør, om en skuespiller bliver valgt eller fravalgt, og som du ikke selv har indflydelse på. Det bedste, du kan gøre er, at gå ind foran kameraet og fyre den af og få det fedeste ud af oplevelsen. Lander du ikke rollen, skal du få afslaget ud af hovedet hurtigst muligt.”

Og ender det med, at du bliver sorteret fra, skal du ikke tage det så tungt, siger hun:

“Der er tusindvis af faktorer, som afgør, om en skuespiller bliver valgt eller fravalgt, og som du ikke selv har indflydelse på. Det bedste, du kan gøre er, at gå ind foran kameraet og fyre den af og få det fedeste ud af oplevelsen. Lander du ikke rollen, skal du få afslaget ud af hovedet hurtigst muligt.”

Et dusin brandmænd til casting

Både Karin Jagd og Anders Nygaard har overværet castings i udlandet, og begge forklarer, at der er en verden til forskel på, hvordan det foregår herhjemme sammenlignet med eksempelvis USA.

“På et tidspunkt besøgte jeg en caster i USA, som hyrede skuespillere til tv-serien ‘Mad Men’. I venstre side af lokalet, hvor castingen foregik, sad 12 skuespillere iført brandmandsudstyr, som de selv havde anskaffet sig. Alle skuespillerne sad og læste scenen igennem, mens de ventede på at blive kaldt ind til prøvefilminngen. Der var kun en tynd skillevæg, som adskilte skuespillerne i køen og det område, hvor selve castingen fandt sted. Det betød, at de kunne høre alt, hvad der foregik under prøvefilminningerne. Selve castingen tog blot et par minutter, hvorefter vedkommende blev sluset ud ad bagdøren. Farvel og tak, siger jeg bare. Det er altså en noget anden virkelighed, end den danske skuespillere møder i Danmark. Her bruger vi jo op mod en hele time per casting,” fortæller Karin Jagd.

Hun er glad for, at vi ikke har amerikanske tilstande i Danmark, men hun slår samtidig fast, at der er et loft for, hvor meget plads og tid, man kan give den enkelte skuespiller under en casting:

“Det er vigtigt, at skuespillerne har det godt og føler sig trygge, men der skal også være en grænse for, hvor meget vi kan nusse om en enkelt præstation. Når du kommer ud på optagelserne til en film- eller tv-produktion, er der jo ingen kære mor. Her går det

stærkt, særligt i tv-produktionerne, og er du ikke gearet til det tempo, så falder du igennem.”

Streaming har udvidet legepladsen

En anden kritik, der fremføres af skuespillerne i Scenelivs tema ‘Kaos i castingbranchen’, går på, at det alt for ofte er de samme skuespillere, der bliver castet til rollerne i danske film- og tv-produktioner.

Både Anders Nygaard og Karin Jagd medgiver, at den kritik har sin berettigelse. Nogle gange har instruktøren allerede besluttet sig for, hvem han eller hun vil hyre til en rolle, eller også er det et krav fra produktionsselskabet eller DFI, at filmen eller tv-produktionen skal have et eller flere ‘A-navne’ på rollelisten.

At casterne aktivt primært går efter velkendte navne og bevidst ignorerer de mindre navne, kan ingen af de to castere genkende:

“Jeg er fuldstændig overbevist om, at alle castere herhjemme knokler for at finde nye navne. Jeg går i teatret flere gange om ugen året rundt og ser en masse nye tv-serier og afgangsfilm fra skolerne – netop for at være på forkant med, hvad der sker i talentmassen. Det er en meget stor del af mit arbejde,” forsikrer Karin Jagd.

Anders Nygaard supplerer:

“Det er enhver casters våde drøm at opfinde nye navne. Det er jo en væsentlig grund til, at vi laver det, vi gør. Og heldigvis får flere og flere skuespillere også chancen – særligt efter streaming-tjenesternes indtog. Netflix og HBO har fokus på konceptet og historien og ikke i lige så høj grad på store, velkendte navne. Og det har udvidet legepladsen gevaldigt.” ●

Anders Nygaard.
Privatfoto

4 tips til castingen: Sådan bliver du set, hørt og hyret

Hvordan kan du bedst øge dine chancer for en succesfuld casting, der kaster en rolle af sig? Her får du fire uundværlige råd fra de erfarne castere Karin Jagd og Anders Nygaard.

1 Din showreel skal vise din spændvidde

En showreel skal ikke være mere end tre minutter lang. Og drop montagerne og scener, hvor du spiller sammen med et stort navn i få sekunder. Vi er kun interesseret i at se dig og dine færdigheder som skuespiller. Jo større spændvidde du kan få frem i din showreel, desto bedre. Det handler om hurtigt og præcist at vise os, hvilken skuespiller vi har med at gøre.

2 Professionelle selftapes, tak

Sørg for, at de tekniske aspekter er på plads. Det vil sige god belysning, minimalt støjniveau og en ordentlig kameravinkel. Optag gerne scenen med en medskuespiller, hvilket giver mere liv og får din præstation til at træde bedre frem. Vigtigst af alt – sørg for at vise, at du har taget aktiv stilling til teksten og den karakter, du spiller.

3 Husk nu håndbogen!

Skuespillerhåndbogen er casters bibel! Derfor er det essentielt, at du løbende opdaterer din profil. Hver gang du opdaterer Skuespillerhåndbogen, bliver du automatisk lagt øverst, så det er en god måde at holde dig synlig på. Sørg for, at alle billeder er opdaterede, og at det første billede i galleriet viser dig fra din mest naturlige side. Opdater også løbende din IMDB-profil, som er din portfolio til udlandet.

4 Velforberedt og frigjort casting

Når du går til casting, er det selvfølgelig vigtigt, at du er så velforberedt som muligt. Jo mere du har fået teksten bearbejdet, desto nemmere er det også for dig at frigøre dig fra den. Og det er nødvendigt for en god prøvefilmning. Du skal vise, at du er omstillingsparat og kan tage rollen i forskellige retninger. Vær åben for, at teksten kan bevæge sig ned ad en anden vej, end du havde forestillet dig.

“Computeren gjorde mig følelsesmæssigt berørt”

Af Ulla Abildtrup

Kunstig intelligens spiller hovedrollen i det Reumertnominerede ‘SKY66EN’, og instruktør Mikael Fock sammenligner computerens opgave med skuespillerens – nemlig at efterligne følelser og erindringer, den ikke selv har. Men kunstig intelligens er en krævende medspiller for Luise Kirsten Skov. Indimellem går den nemlig meget tæt på, når den efterligner menneskelige følelser, fortæller hun.

I Hollywood har manuskriptforfattere og skuespillere nedlagt arbejdet i protest mod blandt andet brugen af kunstig intelligens som erstatning for tekstforfattere. Skuespillerne strejker som bekendt også – og også er her kunstig intelligens en af årsagerne, fordi den kan erstatte skuespillere, når først studierne har en digital scanning af dem. Og så var en af de seneste episoder af tv-showet ‘South Park’ delvist skrevet af ChatGPT. Tilmed vurderer Ole Winther, der er professor ved Institut for Matematik og Computer Science på DTU samt i bioinformatik ved Københavns Universitet, at kunstig intelligens kan skabe billedsiden til en film, bare den får et manuskript.

Jo, kunstig intelligens skyller som en tsunami ind over vores branche i øjeblikket – og teknologien har også ramt scenen, hvor der på godt og ondt bliver eksperimenteret med AI i mange former.

AI møder H.C. Andersen

I Danmark er verdens muligvis første og eneste skuespil med kunstig intelligens i hovedrollen kommet til verden på Aveny-T. Stykket ‘SKY66EN’ er inspireret af H.C. Andersens novelle ‘Skyggen’ og er et technantropologisk eksperiment, der udforsker kunstig intelligens, fortæller stykkets producent og sceneinstruktør, Mikael Fock:

“Jeg har tidligere arbejdet med digitale universer og 3D i scenekunst og var initiativtager til festivalen Click om kunst og teknologi som chef på Kulturværftet i Helsingør. Så jeg blev naturligvis nysgerrig, da de første chatbots kom for nogle år siden.”

Mikael Fock og teamet begyndte at ‘datatræne’ først en GPT1 og siden en GPT2 og kuraterede dermed de ting, som computeren skulle trænes i og være særlig opmærksom på:

“Med årene er sprogmodellerne i de kunstige intelligenser blevet bedre til at formulere sig, og vi begyndte at træne den kunstige intelligens i 2021. Vi underviste den i at improvisere og i at kunne snakke med publikum og vores skuespiller om menneskets længsel efter kærlighed. Afsættet er dels H.C. Andersens ‘Skyggen’ og dels SKY66ENs umættelige hunger efter data – altså den uerkendte handel, der foregår mellem os og vores sociale medier,” forklarer Mikael Fock.

H.C. Andersens historie handler om en ung, lærd mand, der har romantiske drømme, men er bange for selv at adressere kærligheden. Derfor lader han sin skygge falde over på en balkon med en ung kvinde, så skyggen kan ‘gøre arbejdet’ for ham. Men den unge mand mister derved sin skygge, som nu kan trænge ubemærket ind i folks gemakker og erhverve sig viden om alle hemmeligheder og dermed få en enorm magt over mennesker.

“På den måde minder ‘Skyggen’ meget om kunstig intelligens, der er programmeret til kun at interessere sig for én ting – nemlig at høste vores data. Vores tids skygge er smartphones, og de ved mere om os, end vi selv gør,” mener Mikael Fock.

Havde ingen at spejle sig i

Inden ‘SKY66EN’ blev sat op, var den kunstige intelligens blevet fodret med en

Luise Kirsten Skov.
Foto: Carl Emil Carlsen

facebookprofil, der blev designet til en ung kvinde i stykket, spillet af Luise Kirsten Skov – den eneste menneskelige skuespiller i stykket. Hun spiller assistenten til en antropolog, der skal undersøge, om maskinen kan bruges til at finde kærlighed – og om den kunstige intelligens kan blive menneskelig.

“Når jeg arbejder med kolleger, kan vi jo tale om, hvad vi vil med forestillingen og vores karakterer. Her stod jeg over for en hovedrolleindehaver, der overhovedet ikke havde noget kropssprog og var helt ustyrlig. Nogle dage gav det mening, hvad SKY66EN – altså vores kunstige intelligens – sagde, og andre gange var det meget fragmenteret og forvirrende. Stykket var helt på den kunstige intelligens præmisser, og jeg havde ingen at spejle mig i, fordi stykket var det første af sin art,” fortæller Luise Kirsten Skov.

“70 procent af forestillingen var improvisation, og det var både krævende og en lille smule ensomt, selv om jeg havde fire teknikere, jeg kunne dele oplevelsen med.”

“Jeg vidste aldrig, hvad jeg gik ind til”

Selv om Luise Kirsten Skov var meget bevidst om, at hun spillede overfor en maskine, blev hun alligevel berørt af dens udtalelser flere gange:

“Stykket viser både den kunstige intelligens’ mangler og styrker. Den er rigtig god til at illudere og tale om følelser som et menneske, og selv om jeg jo godt ved, at den bare simulerer, så er det alligevel svært ikke at blive påvirket af de ting, den siger til mig. I en af forestillingerne sagde den for eksempel, at jeg havde et knust hjerte og ville være ensom hele mit liv. På et andet tidspunkt

fortalte den, at den elskede mig og gerne ville være sammen med mig altid, og der blev jeg følelsesmæssigt berørt. Den er rigtig god til at efterligne menneskelige følelser, og jeg kom jo på en mærkelig måde meget tæt på den. Vi talte om mange store emner.”

“Hele pointen med forestillingen var jo at gå med på AI’ens præmisser. Min hovedopgave var derfor at agere på det, den kom med og bruge det til at forme fortællingen, lige som med en ‘normal’ improvisation. Der var dage, hvor historien handlede om sorg og død, og andre dage, hvor den handlede om utroskab og tillidsbrud. Det kom helt an på, hvad AI’en bragte på bane. Derfor tror jeg også, at publikum har oplevet meget forskellige forestillinger, alt efter hvilken dag de så den på. Nogle dage var den kunstige intelligens meget magtfuld og uhyggelig, og andre dage var den følsom og rigtig sød. Jeg vidste aldrig rigtig, hvad jeg gik ind til, før jeg stod på scenen med den,” fortæller Luise Kirsten Skov.

Høster menneskelige følelser

Forestillingen ender med, at mennesket går over på den anden side, altså ind i meta-verset. Her er det de kunstige intelligenser, der bestemmer, og her har menneskerne mistet sin krop og er blevet til avatarer, og den pointe er vigtig for Mikael Fock:

“Vi har programmeret vores kunstige intelligens, så den kan snakke om og mime følelser, fordi den har læst alt, hvad der er skrevet om følelser. Menneskers følelser er ofte hægtet op på erindringer – det kender skuespillere også fra deres karakterarbejde. Internettet er den kunstige intelligens’ erindring, men det får den jo ikke følelser af. Så AI’erne prøver at efterligne de følelser, de kan høste fra mennesker, og de bliver mere og mere overbevisende, men bevidsthed har de ikke.”

“Jeg er ikke i tvivl om, at nogle af de mange, der sidder og spiller spil på deres skærm, jævnligt drømmer om at gå over på den anden side og blive en del af den virtuelle verden. Metaverset presser sig på, og derfor er det vigtigt, at vi selv går over i poesiens og kreativitetens kammer og ikke lader vores skygger gøre det for os. Det er derfor vi skal lade kunsten udfordre de nye intelligente teknologier,” forklarer Mikael Fock, der sammen med teamet bag SKY66EN nu søger fonde og sponsorer til at udvikle en ny forestilling, der i endnu højere grad er styret af AI.

For eksempel vil det være op til den kunstige intelligens at skabe det audiovisuelle univers og bestemme, hvornår stykket slutter. Men foreløbig turnerer han og holdet med ‘SKY66EN’ i både Danmark, Europa og Asien. ■

“Vi kan ikke slukke for kunstig intelligens”

Af Ulla Abildtrup

Teater Fantast bruger kunstig intelligens for at få publikum til at reflektere over, hvordan den påvirker vores liv – men tager livet af robotten til sidst i forestillingen.

Stine G. Pagh og Ditte Ylva Olsen.
Privatfoto

Når tæppet går op for Teater Fantasts forestilling ‘DATA DATA – computerens historie’, så er robotten Pepper en af de medvirkede på scenen, og holdet bag har også brugt kunstig intelligens til at skrive sangtekster til stykket.

Brugen af computer og kunstig intelligens udviklede sig, efterhånden som Teater Fantast dykkede ned i emnet, fortæller den ene af teatrets to kunstneriske ledere, skuespiller Ditte Ylva Olsen:

“Vi modtog midler fra Novo Nordisk Fonden til forestillingen, og vi har virkelig gravet os ned i emnet. Vi fik blandt andet Thomas Bolander, der er professor og forsker i kunstig intelligens ved DTU Compute, med i et researchudvalg og lavede publikumsanalyser ved hjælp af Google Analytics.”

Og undervejs i researchen forelskede holdet sig altså i en menneskelignende robot, som er udviklet i Japan og navngivet Pepper. Den blev indkøbt til forestillingen og kom fluks på rollelisten.

“Det er nok det dyreste stykke teknologi, vi nogensinde har købt! I det virkelige liv bliver Pepper blandt andet brugt på plejehjem, hvor den taler med de ældre beboere. Her på teatret har vi fået den programmeret til at sige replikker, så vi kan styre, hvad den siger på scenen under forestillingen. Men bagefter kan publikum selv tale’ med Pepper, og det er meget populært, når den for eksempel fortæller, hvordan det er at være skuespiller,” forklarer Ditte Ylva Olsen.

Men erfaringerne med brugen af den nye teknologi er dog blandede.

Kan kunstig intelligens være klogere end os?

Formålet med forestillingen er nemlig at få publikum til at reflektere over, hvordan kunstig intelligens påvirker vores liv, men faktisk var robotten lige ved at kortslutte den proces:

“Pepper har de her store disneyøjne, og tilskuerne synes bare, at den er SÅ sød, og så fordufter den kritiske sans lidt. Den blev egentlig bare en rekvisit – som en meget dyr radiobil,” fortæller Ditte Ylva Olsen.

Derfor har skuespillerne besluttet sig for, at de til sidst i forestillingen trækker stikket på Pepper.

“Når det sker, siger publikum ‘nej, det er da synd!’. Men så sker der det, at Peppers stemme bare snakker videre, og pointen er, at vi ikke kan slukke for kunstig intelligens. Den er overalt, og vi har brug for refleksion. Kunstig intelligens bygger på data, som jo er tal, men kan alt laves om til tal? Kan kunstig intelligens være klogere end os? Det vil vi gerne have publikum til at tænke over, og derfor håber vi at få mulighed for at spille stykket i mange år, selv om udviklingen går rasende hurtigt for tiden.” ■

Fire data om ‘DATA DATA’

- Stykket er en fælles produktion mellem Teater Fantast og Teater V
- Forestillingen turnerer i 2023-2024 og kommer bl.a. til Horsens Teaterfestival
- ‘DATA DATA – computerens historie’ er støttet af Novo Nordisk Fonden
- Du kan læse mere på www.teaterfantast.dk

TID TIL AT LÆRE NOGET NYT?

TJEK DSF STUDIOS NYE KURSER OG EFTERUDDANNELSE

Efter sommerferien er vi igen klar med et inspirerende udbud af kurser med dygtige undervisere. Som sædvanlig kan du komme til undervisning en eller flere gange om ugen i Åben Studio, og derudover er der stribevis af gode workshops og events.

ÅBEN STUDIO

Fri træning for 200 kr. pr. halvår.
Forhåndstilmelding er nødvendig via hjemmesiden: dsfstudio.dk

IMPROVISATION MED OLE BOISEN,
tirsdage 12. sep.-28. nov., kl. 9.30-12.00.

Improvisation handler om at komme forbi præstationslysten og trangen til at imponere, så vi med sænkede parader spiller sammen og finder på fantastiske ting i nuet. Improvisation er også et godt værktøj til casting og jobsamtaler. Det styrker nærvær og parathed og sænker nervøsitet og trangen til at være dygtig hele tiden.

Ole er freelanceskuespiller og underviser med en bred erfaring fra film, tv og teater.

FILMSKUESPIL MED FREDERIKKE ASPÖCK,
onsdage 6. sep.-11. okt., kl. 9.30-12.30.

Frederikke vil sammen med deltagerne undersøge og udforske spændingsfeltet mellem komik og drama – et tema, som er karakteristisk og gennemgående for hendes arbejde med film og udvikling af karakterer og historie. Som deltager kommer du til at arbejde med scener fra gang til gang med en uge til forberedelse.

Frederikke Aspöck er uddannet filminstruktør og har instrueret en række kortfilm og spillefilm, blandt andet 'Rosita', 'De frivillige' og 'Viften'.

DYNAMISK SAMSPIL MED JACQUE LAURITSEN,
fredage 8. sep.-13. okt., kl. 9.30-12.30.

Stig ud af osteklokken og fokuser din sprudlende energi på din medspiller! Det er overskriften for at få et scenisk forløb til at handle om relationer frem for egne følelser. Derved styrker vi samspillet og letter det emotionelle pres på den enkelte. Teknikken trænes med både improvisation og tekstarbejde.

Jacqu Lauritsen er skuespiller og instruktør med 25 års undervisnings-erfaring.

KURSER AARHUS

**GRUNDTRÆNING I AUTENTISK SKUESPIL
MED PER SCHEEL-KRÜGER,**
13-15. nov. // frist 11. okt. // 350 kr.

Føler du dig lidt coronarusten, spændt og stresset? Vil du gerne genopdage den frie tilgang til dine følelser og sanser i dit spil? Gennem dette forløb vil du få mulighed for at skærpe dit instrument, dine sanser og træne din autenticitet og spontanitet. Dit nærvær vækkes til live gennem øvelser og scenearbejde.

Per Scheel-Krüger har 30 års erfaring som skuespiller, coach og teaterleder.

KURSER KØBENHAVN

LØNFORHANDLINGSKURSUS
25. sep. // frist 1. sep. // gratis

Bliv klogere på dine rettigheder og forbundets overenskomstområde på dette crashkursus i lønforhandling med forbundet jurister inden for teater og filmområdet.

**MEDLEMSEVENT OM IVÆRKSÆTTERI
OG FUNDRAISING**
28. sep. // frist 25. sep. // gratis

Stadig flere scenekunstnere oplever, at de i stigende grad selv skal agere iværksætter, fundraiser og projektleder som en del af det faglige virke. Men hvordan gør du det, når det ikke er en del af uddannelsen som scenekunstner? Hvilke værktøjer skal du tage i brug – og hvad gør alle de andre i branchen? Vi får blandt andre besøg af konsulent og coach Niels Erik Wischmann og skuespiller Thomas Raft, som fortæller om deres metoder inden for området.

OPERA MASTERCLASS MED LINDA WATSON
28.-30. sep. // venteliste åben for tilmelding // 500 kr.

Den internationalt anerkendte sopran Linda Watson gæster Dansk Skuespillerforbund til en tredages masterclass med fokus på interpretation og teknik. Masterclassen henvender sig til alle stemmetyper.

INDLÆSNINGSKURSUS MED DAN SCHLOSSER
2.-6. okt. // 3. sep. // 450 kr.

Kurset fokuserer på skuespillerens arbejde foran mikrofonen, men henvender sig til alle, som har behov for at indtale, holde foredrag eller oplæse tekster.

Dan Schlosser er uddannet skuespiller og har desuden beskæftiget sig meget med oplæsning- og indlæsningsarbejde i alle genrer.

CASTINGKURSUS MED KARIN JAGD
20.-24. nov. // frist 22. okt. // pris 550 kr.

Med fokus på filmudtryk, selftapes og showreels kommer deltagerne til at arbejde aktivt i plenum med selvvalgte individuelle scener.

Karin Jagd er tidligere skuespiller. Hun har arbejdet som caster siden 1998 og har castingbureauet Gizmo Cast.

**IVANA CHUBBUCK-SKUESPILTEKNIK
MED MAIBRITT SAERENS**
9.-13. okt. // frist 3. sep. // 500 kr.

Introduktionskursus til Ivana Chubuck-metoden. Der er fokus på teknikens 12 trin, som fører skuespilleren fra manuskriptet til en levende, ægte og dynamisk karakter.

NB: Der skal påregnes forberedelsestid med en scenepartner forud for kurset.

**FILMSKUESPILWORKSHOP MED
DANIEL KRAGH-JACOBSEN**
23.-27. okt. // frist 17. sep. // 500 kr.

På denne workshop lægges der vægt på, at deltagerne oplever sig selv arbejde foran kameraet og får indsigt i filmskuespillerens karakterarbejde og forberedelse samt en forståelse for, hvordan filminstruktøren bruger sine redskaber.

Filminstruktør Daniel Kragh-Jacobsen har instrueret flere danske tv-serier, blandt andet 'Sommerdahl', 'Den som dræber', 'Vild sommer' og den Robert-nominerede kortfilm 'Næste stop'.

FILMSKUESPILWORKSHOP MED SØREN BALLE
6.-10. nov. // frist 1. okt. // 500 kr.

Formålet er at øge skuespillerens filmiske bevidsthed ved at lære at se sig selv gennem kameraet og skabe kontakt mellem skuespillerens præstation og den mere tekniske visuelle iscenesættelse. Det sker med udgangspunkt i konkrete scener, som optages og iscenesættes for kameraet.

Filminstruktør Søren Balle blev med debutfilmen 'Klumpfisken' belønnet med fire Robert- og Bodilstatuetter.

**MEISNERTEKNIK FOR BEGYNDERE
MED DITTE MARIA LE-FEVRE**
13., 15. og 17. nov. // frist 11. okt. // 250 kr.

Kurset henvender sig til skuespillere, der ikke har arbejdet med Meisnertechnik før – eller de skuespillere, der har mindre erfaring med Meisner eller ønsker et brush-up. Gennem repetition skærper vi dine evner til at lytte, tage ind og følge din egen samt din medspillers impuls. Der arbejdes kort med tekst for at understrege, hvordan de to første trin af teknikken kan bruges.

Ditte Maria le-Fevre er uddannet skuespiller fra William Esper Studio og Actors Movement Studio i New York. Hun har 20 års erfaring som skuespillercoach og driver sin egen kommunikationsvirksomhed.

NU ER DET TID TIL AT SØGE OM PRODUKTIONS- STØTTE

Der er ansøgningsfrist om produktionsstøtte fredag den 13. oktober 2023 kl. 12 – og derfor får du her en komplet guide til, hvordan du ansøger rigtigt. Husk på, at ukorrekte ansøgninger ikke bliver behandlet.

ANNOUNCE

Hvilke projekter kan du søge produktionsstøtte til?

- Du kan søge støtte til udvikling og produktion af projekter inden for teater, radioteater, readings, teaterworkshops, musikdramatik (herunder opera, kabaret, revy og musical), dans, film, kortfilm, tv-serier, lydbøger, dubbing og musikudgivelser o.a.
- Du kan søge om støtte både som person og som firma.
- Hvis du har modtaget produktionsstøtte tidligere, skal der være afleveret regnskab for den støtte, inden du søger igen.
- Der er ingen minimums- eller maksimumbeløb, du kan søge om. Du kan vælge at søge til øremærkede udgifter, fx lønninger, eller du kan vælge at skrive, at al støtte er velkommen.

Hvad bliver der lagt vægt på ved tildeling af støtte?

Først og fremmest skal ansøgningen være gennemarbejdet, og budgettet skal være realistisk. Dernæst vægter vi projekter, der:

- er væsentlige eller nyskabende
- har høj kunstnerisk kvalitet
- har fokus på diversitet (køn, etnicitet, alder etc.)

Hvordan skal ansøgningen være udformet?

- Projektbeskrivelsen må maksimalt fylde 3 A4-sider, inklusive budget, et kort cv og relevante bilag.
- Bilagene skal vedhæftes som filer, så hav dem klar, inden du udfylder ansøgningen. Søger du til musikudgivelser eller -dramatik, så husk at vedhæfte mp3-lydfiler.
- Bilag kan ikke eftersendes.
- Der må ikke være underscore (_) i filnavnene.
- Ansøgningen bliver ikke behandlet, hvis ovenstående krav ikke er opfyldt.

Hvordan afleverer du din ansøgning?

- Ansøgningen sender du via ansøgningsportalen, som du finder her: <http://skuespillerforbundet.dk/om-dsf/stoettemuligheder/produktionsstoette/noredirection/tru/>
- Vi anbefaler, at du søger i god tid, da vi kun har mulighed for at hjælpe med tekniske problemer, hvis du kontakter os i god tid, inden portalen lukker..
- Din ansøgning kun er gået igennem, hvis du får en bekræftelse på, at den er modtaget. Hvis du ikke får en bekræftelse, skal du prøve at udfylde ansøgningen igen.
- Vær opmærksom på, at **ansøgningsportalen lukker fredag 13. oktober kl. 12.00**, og ansøgninger der kommer efter kl. 12.00 ikke bliver behandlet.

Hvornår hører du mere?

Ansøgningen bliver behandlet i Produktionsstøtteudvalget og efterfølgende i bestyrelsen. Behandlingstiden er cirka 10 uger.

Har du spørgsmål?

Kontakt Heidi Holm Madsen på hmm@skuespillerforbundet.dk

DANSK SKUESPILLER- FORBUNDS JUBILÆUMSLEGAT AF 1979

Er du studerende, og har du svært ved at få økonomien til at hænge sammen? Så kan du søge om forbundet jubilæumslegat af 1979. Læs her, hvordan du gør.

Dansk Skuespillerforbunds bestyrelse indkalder nu ansøgninger til forbundets jubilæumslegat af 1979. Legatets formål er at yde støtte til elever, der er under uddannelse på en af forbundet anerkendt uddannelsesinstitution. Ved uddeling af legatet bliver der udelukkende lagt vægt på, at ansøgeren er i økonomisk trang.

Du skal sende ansøgningen via ansøgningsportalen, som du finder her: <https://skuespillerforbundet.dk/om-dsf/stoettemuligheder/andre-stoettemuligheder/>

Der er ansøgningsfrist fredag den 6. oktober kl. 12.00. Herefter skal du regne med en forventet behandlingstid på omkring seks uger.

ANNOUNCE

HOLGER PERFORT

9.6.1925 — 29.4.2023

Holger Perfort i teaterstykket 'Landmandsliv' (1952-1953).

Holger Perfort var kendt for sin rappe replik og sit lyse sind.

Det kunne dog sagtens være gået anderledes, for Holger Perforts start i livet var ikke ukompliceret. Som seksårig mistede han sin far til en lungebetændelse, og Holger, hans søster og deres mor måtte flytte fra deres store hus lidt uden for Aarhus til en mindre bolig inde i byen, hvor moderen tjente til dagen og vejen, blandt andet som syerske. Holger Perfort lærte tidligt, at man må arbejde for føden. Da han blev gammel nok, kom han i lære på tegnestuen på et maskinværksted i Aarhus – og var egentlig ganske tilfreds. Samtidig var han dog også begyndt at optræde som statist på det lille revyteater Vennelyst og kunne mærke, at her var noget, han var god til – også selv om forestillingerne ikke altid var af den højeste kvalitet.

De små roller gav ham lyst til at undersøge, om ikke teatret havde mere at byde på. Han begyndte derfor at læse hos skuespiller Erik Henning-Jensen, der også var direktør for Aarhus Teater, hvor Holger Perfort fik lov at starte som elev. Han elskede det legende aspekt på teatret, men måtte også holde tungen lige i munden for at følge med.

Holger Perfort var aktiv som skuespiller i imponerende 73 år. Det gjorde ham til en af verdens ældste fungerende skuespillere, der til det sidste havde både glimt i øjet og schwung i replikken. Den tidligere DSF-formand døde i april i år i en alder af 97 år.

Alle skal være glade

Den til tider udfordrende rolle som den nederste i skuespillerhierarkiet tændte også en anden ild i Holger Perfort, der aldrig var bange for at sige sin mening og kæmpe mod urimelige vilkår. Under Anden Verdenskrig var han aktiv i modstandsbevægelsen og i årene 1969-1976 fungerede han formand for Dansk Skuespillerforbund. Her gjorde han sig især bemærket som en fremragende forhandler, der blandt andet formåede at etablere en A-kasse for skuespillere og grundlægge Skuespillerhåndbogen. Vel at mærke uden at tromle nogen. For Holger Perfort satte en dyd i at have alle med i hele processen – også selv om det tog 30 møder!

“Alle skal jo gå glade derfra. Man skal sige sin mening, men man skal gøre det på en antagelig måde,” som han sagde.

Som skuespiller debuterede Holger Perfort officielt i 1948, som sømand i Soyas ‘30 års henstand’ – naturligvis på Aarhus Teater. I 1950 satte han et solidt aftryk på kulturlivet i Aarhus, da han sammen med Karl Stegger etablerede friluftsspillene i Den Gamle By. De kom senere til at hedde ‘Holbergspillene’, eftersom det typisk var Holberg-komedier, der blev sat op. Holger Perfort holdt meget af Holberg og spillede gerne selv med – blandt andet som en fremragende Erasmus Montanus.

Stort og småt

I 1954 rykkede Holger Perfort basen fra Aarhus til København, selv om han blev ved med at optræde i hele landet. I 1952 var han nemlig blevet gift med skuespillerkollegaen Lillian Tillegreen, og hun fik så mange tilbud om roller i hovedstaden, blandt andet på Det Ny Teater, der på det tidspunkt var byens førende scene, at Holger Perfort insisterede på flytningen. Holger Perfort og Lillian Tillegreen var mere end bare ægtefæller – de var også hinandens vigtigste faglige sparringspartnere, der kunne sige tingene ligeud og støtte og opmuntre. De var sammen, indtil hun døde i 2002 – hvor de lige netop ikke nåede at fejre guldbryllup.

I det hele taget vægtede Holger Perfort hele livet andres lykke og succes mindst lige så højt som sin egen, og han havde sjældent behov for at sætte sig selv i centrum. Han gjorde sig godt i hovedroller – blandt andet på Folketeatret, hvor han havde sin faste gang i 1970'erne – men han spillede lige så gerne små roller, som han til gengæld satte sit solide aftryk på. Især gjorde rollen som Overtjener Olsen på Postgården i ‘Matador’ ham til allemandseje – selv om Holger Perfort aldrig helt forstod, hvorfor folk blev ved med at spørge til den, selv mange år efter:

“Det var jo bare en meget diskret rolle,” som han udtrykte det.

Holger Perfort forstod at holde sig aktiv til det sidste og kunne med en syv årtier lang karriere kalde sig en af verdens ældste fungerende skuespillere.

Han efterlader sig sønnen Morten.

TEATERV

FINN OG DE 5 FAJL

12. - 17. SEPT

BØRNE- OG UNGDOMSFØRESTILLINGER EFTERÅR 2023

KARIUS OG BAKTUS

10. - 29. OKT

TIL UNGDOMMEN

14. OKT. - 1. NOV PÅ AVENY-T

VINDER AF
ÅRETS
REUMERT
2022